

Sveriges utrikesfödda akademiker

Juni 2015

Josefin Edström

Förord

Saco har under många år arbetat för att underlätta etableringen på arbetsmarknaden för utrikesfödda akademiker. Det är en grupp på arbetsmarknaden som inte är särskilt väldokumenterad. Saco är akademikerens organisation och presenterar i denna rapport unik statistik om de akademiker som av olika skäl tagit sig till Sverige.

För att få en bättre fungerande arbetsmarknad för akademiker och för att få till en bättre matchning behövs ett bra beslutsunderlag om vilka de utrikesfödda akademikerna är. Det finns nu över 300 000 utrikesfödda akademiker i Sverige och gruppen växer i antal och som andel av akademikerna. Men vilka utbildningar har de? Hur länge har de varit i Sverige? Var kommer de ifrån? Den som läser den här rapporten får svar på dessa frågor.

Utrikesfödda akademiker har ett sämre utgångsläge på arbetsmarknaden jämfört med de som är födda i Sverige. Samtidigt är såväl sysselsättningsgraden som andelen med ett jobb som matchar utbildningen högre bland dem som varit lång tid i Sverige jämfört med de med kortare vistelsetid. Men det räcker inte.

Saco vill minska tiden det tar att få ett arbete för den som är ny i Sverige. Att förkorta etableringstiden för att få ett kvalificerat yrke gynnar såväl individen som samhället. Saco har länge förordat ett bättre system för mottagning i form av samlad information, vägledning och ett effektivare sätt att validera och komplettera utbildning för den som behöver det. På så sätt skulle etableringstiden kunna minska markant för de akademiker som av olika skäl kommit till Sverige.

Vi hoppas att denna rapport ska utgöra ett användbart underlag för en konstruktiv diskussion och som beslutsunderlag för ansvariga politiker och andra. Utrikesfödda akademiker är en tillgång för Sverige och för samhällsutvecklingen, under förutsättning att språkstudier och övrigt stöd möjliggör att varje individ kan bidra med sin kompetens.

Göran Arrius
ordförande Saco

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	6
Vilka är Sveriges utrikesfödda akademiker?	7
Födelseregion	7
Vistelsetid	10
Svensk och utländsk bakgrund	11
Könsfördelning	12
Åldersfördelning	12
Bostadslän	13
Utbildningens ursprung	14
Utbildningsnivå	15
Utbildningsinriktning	16
Hur går det på arbetsmarknaden?	17
Arbetskraftsdeltagande	18
Sysselsättning och arbetslöshet	19
Födelseregion och vistelsetid	20
Svensk och utländsk bakgrund	22
Kön	22
Åldersgrupp	23
Utbildningens ursprung	24
Utbildningsnivå	25
Utbildningsinriktning	26
Län	27
Sektor, näringsgren och företagare	28
Fast eller tidsbegränsad anställning?	30
Arbetstid	31
Matchar jobbet utbildningsnivån?	34
Sysselsatta per yrkesområde	34
Vistelsetid	36
Län	36
Sysselsatta per yrkesgrupp	37
Sysselsatta med kvalificerat arbete	39
Vistelsetid	41
Sektor	42
Svensk och utländsk bakgrund	43
Sysselsatta med okvalificerat arbete	43
Om de jobsökande akademikerna	46
Inskrivna vid Arbetsförmedlingen	47
Sysselsatta som söker nytt jobb	48
Bilaga 1. Om rapporten	50
Om statistiken	50
AKU	50

RAMS	50
Särskilt om arbetsmarknadsstatistik och utrikesfödda	51
Uppgifter om grund för bosättning kan inte redovisas	53

Sammanfattning

Sveriges utrikesfödda akademiker är en grupp på arbetsmarknaden som inte är särskilt väl beskriven. Saco presenterar i denna rapport unik statistik om dessa akademiker.¹ Syftet är att ge en både bred och djup bild av vilka de utrikesfödda akademikerna är och hur det går för dem på den svenska arbetsmarknaden.

I rapporten finns bland annat uppgifter om var de utrikesfödda akademikerna kommer ifrån, hur länge de har varit i Sverige och hur stor andel som är sysselsatta. Rapporten innehåller också information om i vilken utsträckning de har ett jobb som matchar deras utbildningsnivå, vilka yrken som är vanligast bland de som har ett okvalificerat arbete och mycket annat.

Sammanfattningsvis kan konstateras att Sveriges utrikesfödda akademiker är en stor och växande grupp av Sveriges samtliga akademiker. Mellan 2006 och 2013 ökade antalet utrikesfödda akademiker från cirka 180 000 till 310 000 personer. Akademiker födda i Europa (inklusive Norden) står för hälften av den totala ökningen, och akademiker födda i Asien för en knapp tredjedel. Det är samtidigt många, drygt hälften, av de utrikesfödda akademikerna som har bott i Sverige under lång tid – 10 år eller mer.

3 av 4 utrikesfödda akademiker är sysselsatta. De utrikesfödda akademikerna har samtidigt en betydligt sämre arbetsmarknadssituation än de inrikesfödda akademikerna. De är i lägre utsträckning sysselsatta och i högre utsträckning arbetslösa. Arbetslösheten är 2013 nära 4 gånger högre, och sysselsättningsgraden 8 procentenheter lägre bland de utrikesfödda jämfört med de inrikesfödda akademikerna. De utrikesfödda akademikernas sysselsättningsgrad ökar dock, och arbetslösheten minskar med tiden i Sverige. Bland de utrikesfödda akademiker som har varit i Sverige i 10–14 år är sysselsättningsgraden endast 0,6 procentenheter lägre än bland de inrikesfödda akademikerna.

7 av 10 sysselsatta utrikesfödda akademiker har ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition. Andelen som har ett sådant arbete är samtidigt cirka 16 procentenheter lägre jämfört med de inrikesfödda akademikerna. I likhet med sysselsättningsgraden ökar dock andelen utrikesfödda akademiker som har ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition med tiden i Sverige.

¹ Saco har beställt specialbearbetningar av data från Statistiska centralbyrån där utrikesfödda akademiker särredovisas. Uppgifterna kommer från Arbetskraftsundersökningen (AKU) och Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS). I rapporten definieras akademiker som personer med en minst treårig eftergymnasial utbildning. Mer information om den beställda statistiken finns i Bilaga 1. Om rapporten.

Arbetsmarknadssituationen för de utrikesfödda akademikerna skiljer sig i hög utsträckning åt mellan olika delar av landet. De utrikesfödda akademiker som bor i Stockholm har exempelvis 17 procentenheter högre sysselsättningsgrad jämfört med de som bor i Blekinge. Skillnaden mellan utrikesfödda akademiker med olika utbildningsinriktningar är ännu större.

Vilka är Sveriges utrikesfödda akademiker?

I detta avsnitt beskrivs gruppen utrikesfödda akademiker. Det gäller bland annat hur många de utrikesfödda akademikerna är, vilka utbildningar de har och hur länge de har varit i Sverige.

De utrikesfödda akademikerna är sammanfattningsvis en stor och växande grupp som utgör en betydande del av Sveriges samtliga akademiker. Den gemensamma nämnaren är att de är högutbildade och utlandsfödda. Därutöver är de en relativt heterogen grupp som bland annat har olika utbildningsinriktningar, kommer från olika delar av världen och har varit i Sverige olika lång tid.

Födelseregion

Det finns totalt cirka 1 580 000 akademiker i Sveriges befolkning. Ungefär 80 procent av alla akademiker är inrikesfödda och 20 procent är utrikesfödda. De utrikesfödda akademikerna kommer från hela världen, men antalet och andelen från olika regioner skiljer sig åt.

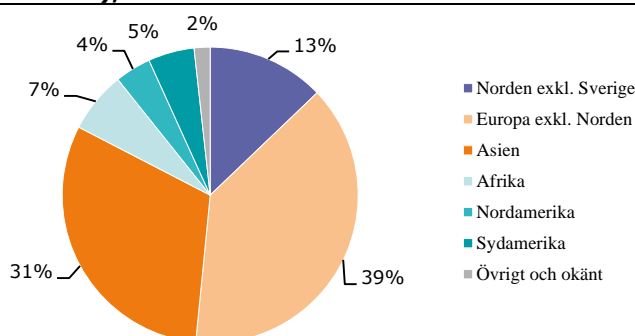
Tabell 1 Antal och andel (%) akademiker per födelseregion (15–74 år), 2013

Födelseland/-region	Antal	Andel
Sverige	1 268 000	80
Utrikesfödda	309 600	20
<i>varav</i>		
Norden exkl. Sverige	39 800	3
Europa exkl. Norden	119 900	8
Asien	96 100	6
Afrika	20 700	1
Nordamerika	12 200	1
Sydamerika	15 600	1
Övrigt och okänt	5 400	0
Totalt	1 577 700	100

Källa: AKU/SCB.

Drygt hälften av de utrikesfödda akademikerna är födda i Europa, varav 13 procentenheter i Norden och 39 procentenheter i övriga Europa. Därefter följer Asien, där cirka 31 procent av de utrikesfödda akademikerna är födda.

Figur 1 Andel utrikesfödda akademiker per födelseregion (15–74 år), 2013

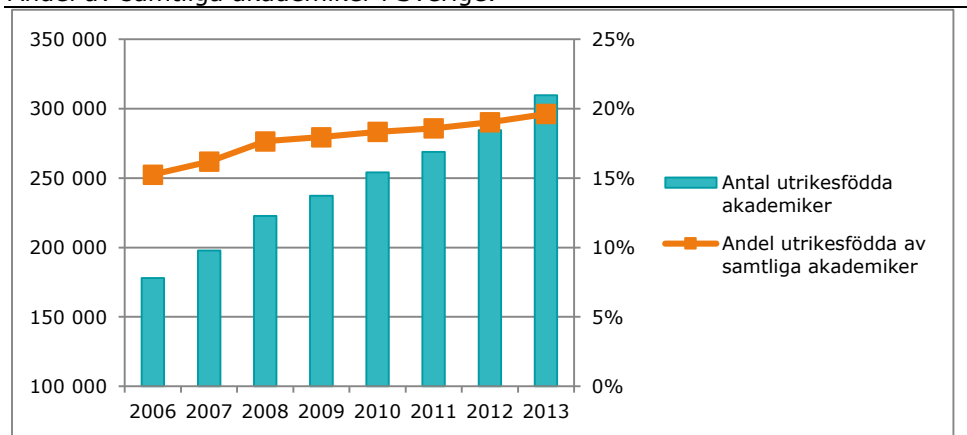

Källa: AKU/SCB.

Mellan år 2006 och 2013 ökade antalet utrikesfödda akademiker i Sverige kraftigt, från cirka 180 000 till 310 000 personer. Andelen utrikesfödda akademiker av samtliga akademiker i Sverige ökade samtidigt från 15 till 20 procent.

Figur 2 Antal och andel utrikesfödda akademiker (15–74 år), 2006–2013

Andel av samtliga akademiker i Sverige.

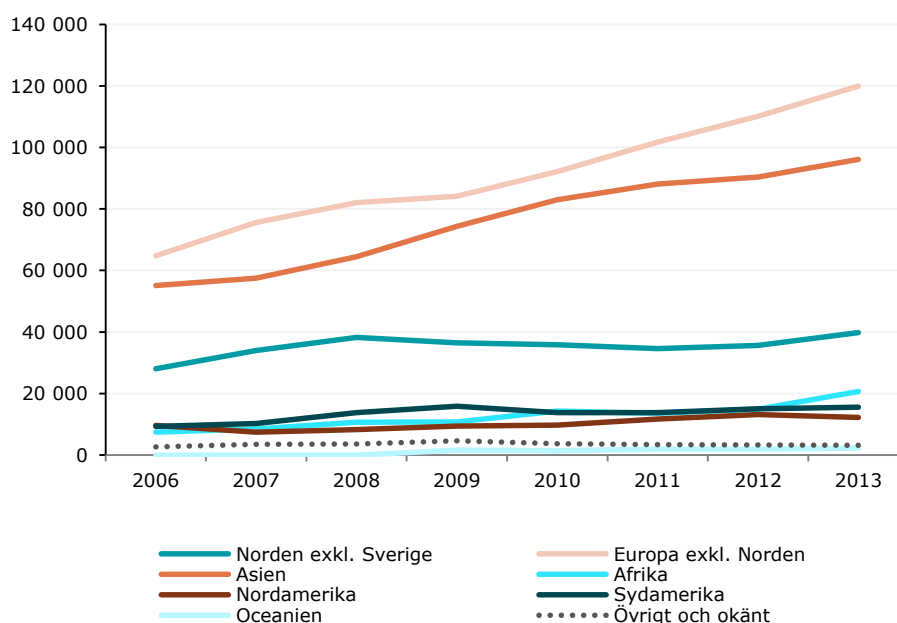
Källa: AKU/SCB.

Den största antalsmässiga ökningen har skett bland akademiker födda i Europa exklusive Norden. Mellan 2006 och 2013 ökade antalet akademiker från denna region med cirka 55 000 personer, vilket motsvarar en ökning med 85 procent. Om akademiker från Norden räknas in uppgår ökningen av akademiker från Europa till cirka 67 000 personer,

motsvarande hälften av den totala ökningen av utrikesfödda akademiker mellan dessa år. Därefter följer akademiker födda i Asien. Antalet akademiker födda i Asien ökade mellan motsvarande år med cirka 41 000 personer, vilket motsvarar en ökning med 74 procent.

Den största procentuella ökningen skedde bland akademiker födda i Afrika. Akademiker födda i denna region ökade mellan 2006 och 2013 med 176 procent, vilket antalsmässigt motsvarar cirka 13 000 personer. De inrikesfödda akademikerna ökade under motsvarande tidsperiod med cirka 280 000 personer, vilket motsvarar en ökning med 28 procent.

Figur 3 Antal utrikesfödda akademiker per födelseregion (15–74 år), 2006–2013

Källa: AKU/SCB.

De utrikesfödda akademikerna kan även delas in i personer utifrån födelseregionerna Norden, Europa exklusive Norden samt övriga världen. Nära hälften av de utrikesfödda akademikerna är år 2012 födda utanför Europa.

Tabell 2 Andel (%) utrikesfödda akademiker per födelseregion (16–74 år), 2001–2012

Kategorin "Övriga världen" inkluderar personer med okänd födelseregion.

Födelseregion	2001	2006	2012
Norden exkl. Sverige	21	18	13
Europa exkl. Norden	38	38	38
Övriga världen	41	44	49
Totalt	100	100	100

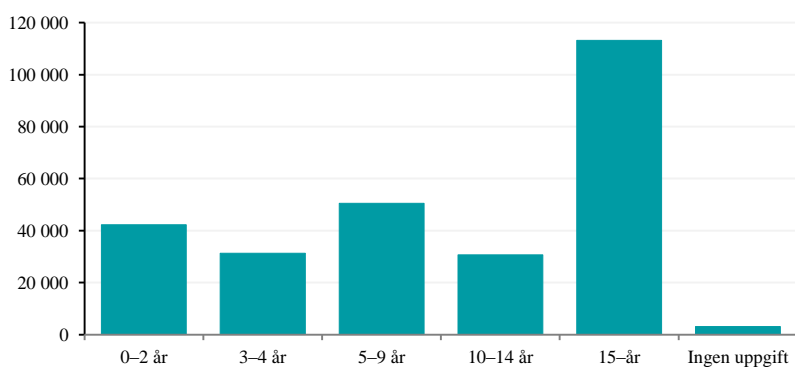
Källa: RAMS/SCB.

Mellan 2001 och 2012 ökade de utomeuropeiskt födda akademikers andel av samtliga utrikesfödda akademiker med 8 procentenheter. Andelen akademiker födda i Norden minskade mellan samma år med 8 procentenheter, medan andelen akademiker födda i övriga Europa var oförändrad.

Vistelsetid

En hög andel av de utrikesfödda akademikerna har bott i Sverige under lång tid. Drygt hälften (53 procent) av alla utrikesfödda akademiker har år 2012 bott i Sverige i 10 år eller mer, lite mindre än en femtedel (19 procent) i 5–9 år och drygt en fjärdedel (28 procent) i högst 4 år.

Figur 4 Antal utrikesfödda akademiker per vistelsetid (år) (16–74 år), 2012

Källa: RAMS/SCB.

Akademiker från olika delar av världen har bott olika lång tid i Sverige. År 2012 har 58 procent av alla akademiker födda i Norden exklusive Sverige bott i Sverige i 15 år eller mer, medan 15 procent har bott i Sverige i högst 4 år. Detta kan jämföras med akademiker födda i Afrika, där 34 procent har bott i Sverige i 15 år eller mer, medan 33 procent har bott i Sverige i högst 4 år.

Tabell 3 Andel (%) utrikesfödda akademiker per vistelsetid (år) och födelseregion (16–74 år), 2012

Födelseregion/vistelsetid	0–2	3–4	5–9	10–14	15–	Ingen uppgift	Totalt
Afrika	19	14	22	10	34	1	100
Asien	16	15	20	11	37	1	100
Europa exkl. Norden	17	11	19	12	40	1	100
Norden exkl. Sverige	9	6	14	11	58	2	100
Nordamerika	20	12	18	13	37	1	100
Sydamerika	11	8	16	12	52	1	100
Övrigt och okänt	14	9	12	9	55	1	100
Totalt	16	12	19	11	42	1	100

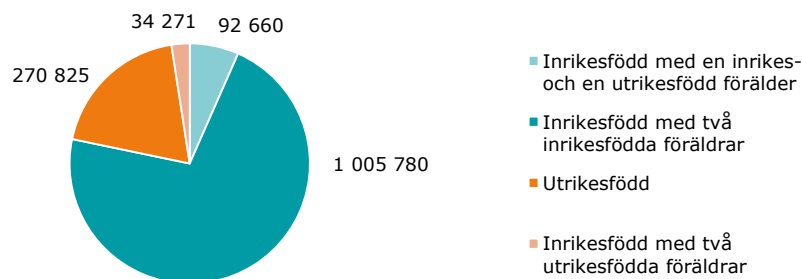
Källa: RAMS/SCB.

Svensk och utländsk bakgrund

Sveriges akademiker kan också delas in i akademiker med svensk och utländsk bakgrund. Enligt den officiella statistiska definitionen har en person utländsk bakgrund om hen själv är utrikesfödd alternativt inrikesfödd med två utrikesfödda föräldrar. Svensk bakgrund har den person som själv är född i Sverige och har en eller två svenskfödda föräldrar.

Av Sveriges alla akademiker har 78 procent svensk bakgrund och 22 procent utländsk bakgrund. Av akademikerna med svensk bakgrund har 92 procent två inrikesfödda föräldrar, medan 8 procent har en inrikes- och en utrikesfödd förälder. Av akademikerna med utländsk bakgrund är 89 procent själva utrikesfödda, medan 11 procent är inrikesfödda med två utrikesfödda föräldrar.

Figur 5 Antal akademiker med svensk och utländsk bakgrund (16–74 år), 2012

Källa: RAMS/SCB.

Mellan 2006 och 2012 minskade andelen akademiker med svensk bakgrund med cirka 4 procentenheter, medan andelen med utländsk bakgrund ökade med motsvarande. I princip hela förändringen beror på

att andelen inrikesfödda med två inrikesfödda föräldrar har minskat medan andelen utrikesfödda har ökat.

Könsfördelning

Det finns något fler kvinnor än män bland de utrikesfödda akademikerna. Könsfördelningen är dock jämnare bland de utrikesfödda akademikerna jämfört med de inrikesfödda.

Tabell 4 in- och utrikesfödda akademikers könsfördelning (16–74 år), 2012

Kön/födelseregion	Inrikesfödda		Utrikesfödda	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Kvinnor	652 872	58	149 630	55
Män	479 839	42	121 195	45

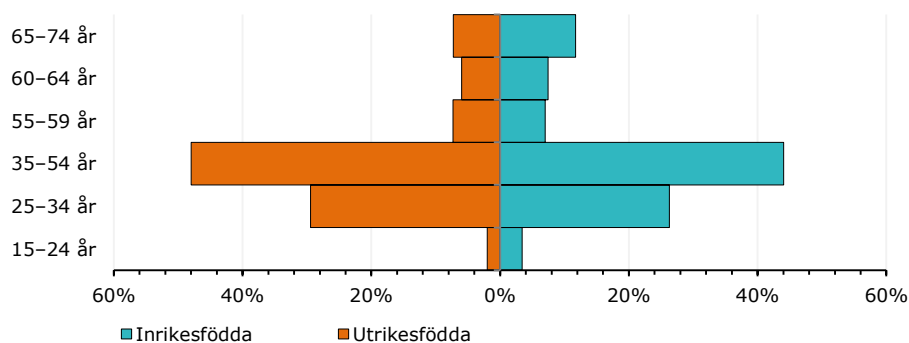
Källa: RAMS/SCB.

Andelen kvinnor bland de utrikesfödda akademikerna ökar med vistelsetiden i Sverige. Bland de akademiker som år 2012 har bott i Sverige i 10 år eller mer utgör kvinnor cirka 58 procent, jämfört med cirka 52 procent bland de som har bott i Sverige i maximalt 4 år.

Åldersfördelning

De utrikesfödda akademikerna har en liknande åldersfördelning som de inrikesfödda. Andelen yngre är dock något högre och andelen äldre något lägre bland de utrikesfödda akademikerna jämfört med de inrikesfödda.

Figur 6 In- och utrikesfödda akademikers åldersfördelning (15–74 år), 2013

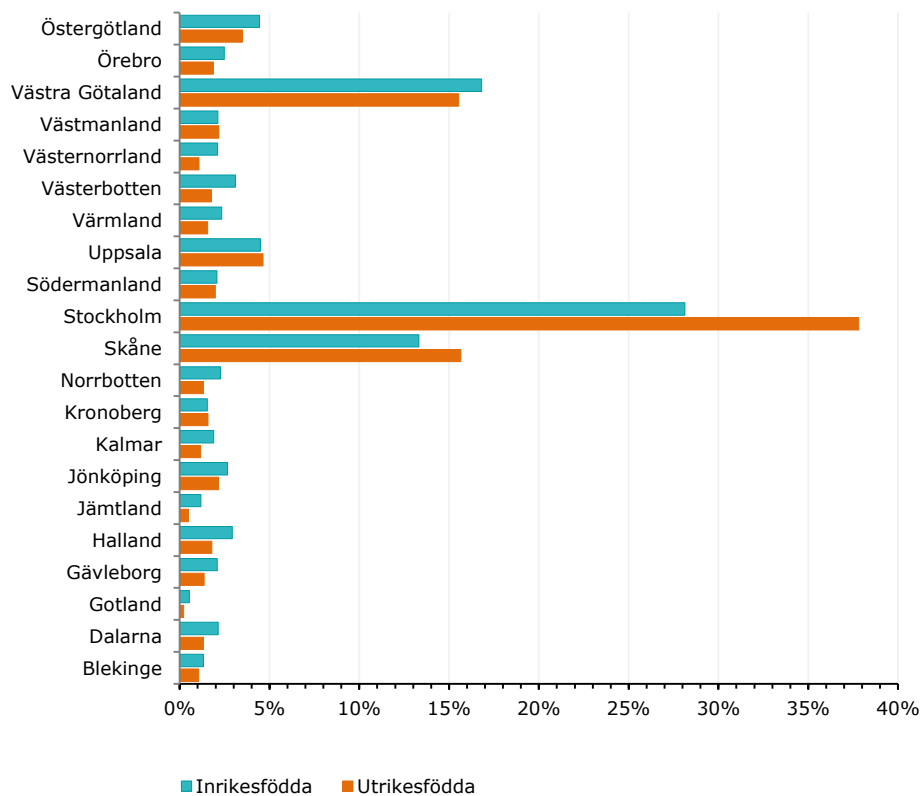
Källa: AKU/SCB.

Andelen utrikesfödda akademiker i åldrarna 25–54 år är 7 procentenheter högre jämfört med motsvarande andel bland de inrikesfödda akademikerna, medan andelen i det äldre åldersspannet 55–74 år är 6 procentenheter lägre.

Bostadslän

De utrikesfödda akademikerna är bosatta i Sveriges alla län. Länsfördelningen liknar i hög utsträckning de inrikesfödda akademikernas. Den största skillnaden mellan in- och utrikesfödda akademiker är att de utrikesfödda i högre utsträckning är bosatta i Stockholms län. Andelen av de utrikesfödda akademikerna som är bosatta i Stockholms län är 10 procentenheter högre än motsvarande andel bland de inrikesfödda.

Figur 7 In- och utrikesfödda akademikers fördelning per län (16–74 år), 2012

Källa: RAMS/SCB.

Det finns skillnader mellan länen gällande hur länge de utrikesfödda akademikerna som är bosatta i respektive län har bott i Sverige. Västerbotten har högst andel utrikesfödda akademiker med kort vistelsetid (0–2 år), medan Örebro och Västmanland har lägst andel. Skillnaden mellan länen är 9 procentenheter. Halland är det län som har högst andel utrikesfödda med lång vistelsetid (15– år) medan Blekinge har lägst andel. Skillnaden mellan länen är 18 procentenheter.

Tabell 5 Andel (%) utrikesfödda akademiker per vistelsetid (år) och län (16–74 år), 2012

Län/Vistelsetid	0–2	3–4	5–9	10–14	15–	Ingen uppgift	Totalt
Blekinge	20	16	23	10	30	1	100
Dalarna	17	14	22	11	35	1	100
Gotland	13	10	17	13	42	3	100
Gävleborg	16	14	22	11	35	1	100
Halland	13	10	17	11	48	2	100
Jämtland	18	14	24	11	32	1	100
Jönköping	14	13	19	11	42	1	100
Kalmar	14	12	22	12	39	1	100
Kronoberg	17	14	23	10	35	1	100
Norrbotten	19	11	20	12	37	1	100
Skåne	15	12	21	11	40	1	100
Stockholm	16	11	17	12	43	1	100
Södermanland	13	11	19	14	42	1	100
Uppsala	17	12	17	10	43	1	100
Värmland	17	12	22	13	35	2	100
Västerbotten	21	14	19	11	35	1	100
Västernorrland	18	13	21	11	36	2	100
Västmanland	12	10	19	11	46	1	100
Västra Götaland	15	11	18	11	44	1	100
Örebro	12	11	18	11	46	1	100
Östergötland	14	14	19	10	41	1	100
Totalt	16	12	19	11	42	1	100

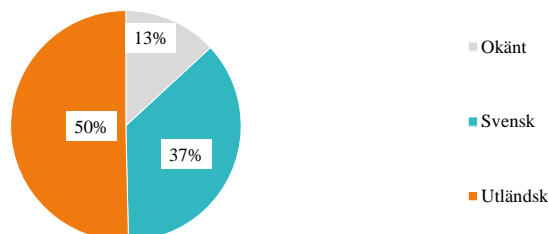
Källa: RAMS/SCB.

Utbildningsland

De utrikesfödda akademikerna kan ha en utländsk eller en svensk utbildning. Utbildningslandet kan också vara okänt.² Hälften av de utrikesfödda akademikerna har en utländsk utbildning.

² I SCB:s utbildningsregister finns inga uppgifter om huruvida en utbildning är utländsk. Uppgift om utbildningens ursprung hämtas istället från källkod. Källor till uppgifter om att utbildningar är utländska är bland annat Myndigheten för yrkeshögskolan, Universitets- och högskolerådet, Skolverket samt Invandrarenkäten. När uppgift om utbildningen kommer från andra källor – däribland Sfi, Arbetsförmedlingen och AKU – förblir utbildningslandet okänt.

Figur 8 Utbildningens ursprung, utrikesfödda akademiker (16–74 år), 2012

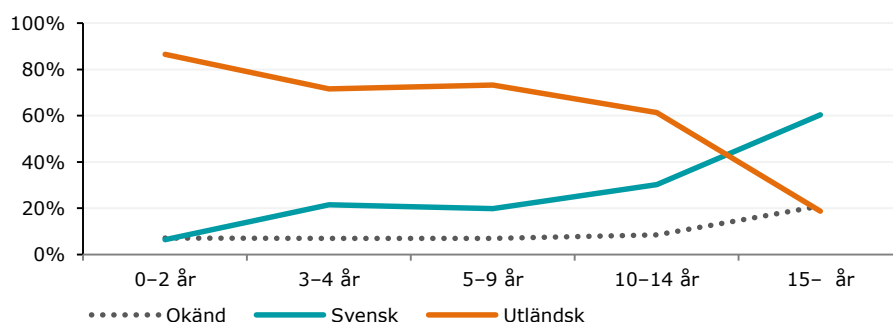

Källa: RAMS/SCB.

Högst andel med utländsk utbildning (57 procent) har akademiker födda i Afrika och Nordamerika. Högst andel med svensk utbildning har akademiker födda i Norden (49 procent) följt av akademiker födda i Sydamerika (44 procent). Andelen av de utrikesfödda akademikerna som har svensk respektive utländsk utbildning varierar samtidigt med vistelsetiden i Sverige. Bland akademiker som har varit i Sverige upp till 2 år har 87 procent en utländsk utbildning, 6 procent en svensk utbildning och 7 procent en utbildning med okänt utbildningsland. Bland akademiker som har varit i Sverige i 15 år eller mer har 19 procent en utländsk utbildning, 60 procent en svensk utbildning och 21 procent en utbildning med okänt utbildningsland.

Figur 9 Utrikesfödda akademikers utbildningsursprung per vistelsetid (år) (16–74 år), 2012

Exklusive utrikesfödda akademiker med okänd vistelsetid (ca 3 000 personer).

Källa: RAMS/SCB.

Utbildningsnivå

De utrikesfödda akademikerna har en något högre utbildningsnivå än de inrikesfödda akademikerna. Andelen bland de utrikesfödda akademikerna som har den lägsta utbildningsnivån, en eftergymnasial utbildning på 3 år, är 15 procentenheter lägre än motsvarande andel bland de inrikesfödda akademikerna. Andelen bland de utrikesfödda akademikerna som har en eftergymnasial utbildning på minst 5 år eller någon typ av

forskarutbildning är 7 procentenheter högre än motsvarande andel bland de inrikesfödda akademikerna.³

Tabell 6 Andel (%) in- och utrikesfödda akademiker per utbildningsnivå (16–74 år), 2012

Utbildningsnivå	Inrikesfödda		Utrikesfödda	
	Andel	Andel kvinnor	Andel	Andel kvinnor
Doktorsutbildning	4	37	3	40
Licentiatutbildning	1	35	1	39
Övrig ospecificerad forskarutbildning	0	30	3	41
Eftergymnasial utbildning minst 5 år	6	54	10	52
Eftergymnasial utbildning 4 år	32	52	40	54
Eftergymnasial utbildning 3 år	58	63	42	60
Totalt	100	58	100	55

Källa: RAMS/SCB.

De utrikesfödda kvinnornas andel är högst på den lägsta utbildningsnivån och lägst på den högsta utbildningsnivån och vice versa för män. Kvinnorna utgör 60 procent av de utrikesfödda akademikerna med 3 års eftergymnasial utbildning och cirka 40 procent av de med någon typ av forskarutbildning. Det är samtidigt en något större andel kvinnor bland de utrikesfödda akademikerna som har någon av de högsta utbildningsnivåerna jämfört med de inrikesfödda. Andelen kvinnor av alla akademiker med doktors- eller licentiatutbildning är exempelvis 40 procent bland de utrikesfödda jämfört med 37 procent bland de inrikesfödda. Mellan 2001 och 2012 skedde en kraftig ökning av andelen kvinnor bland de utrikesfödda med doktorsutbildning, från 30 till 40 procent.

Utbildningsinriktning

De fyra vanligaste utbildningsinriktningarna bland de utrikesfödda akademikerna är hälso- och sjukvård, teknik och teknisk industri, företagsekonomi, handel, administration samt pedagogik och lärarutbildning. Sammanlagt omfattar dessa utbildningsinriktningar mer än hälften av de utrikesfödda akademikerna.

³ Uppgifterna i Tabell 6 är avrundade till närmsta heltal. På grund av detta överensstämmer angiven skillnad mellan in- och utrikesfödda inte alltid med redovisade heltal.

Tabell 7 Antal och andel (%) utrikesfödda akademiker per utbildningsinriktning (16–74 år), 2012

Utbildningsinriktning	Antal	Andel	Jmf. inr.född
Biologi och miljövetenskap	3 186	1	0
Data	5 595	2	0
Djursjukvård	613	0	0
Fysik, kemi, geovetenskap	3 669	1	0
Företagsekonomi, handel, administration	35 230	13	1
Humaniora	17 048	6	2
Hälso- och sjukvård	44 501	16	0
Journalistik och information	2 146	1	-1
Juridik och rättsvetenskap	7 184	3	-1
Konst och media	7 897	3	1
Lantbruk, trädgård, skog och fiske	3 293	1	1
Matematik och övrig naturvetenskap	15 688	6	5
Material och tillverkning	957	0	0
Okänd	17 177	6	6
Pedagogik och lärarutbildning	31 220	12	-10
Samhälls- och beteendevetenskap	19 056	7	-1
Samhällsbyggnad och byggnadsteknik	5 554	2	-1
Socialt arbete och omsorg	5 443	2	-3
Teknik och teknisk industri	41 023	15	3
Övrig utbildning	4 345	2	-1
Totalt	270 825	100	0

Källa: RAMS/SCB. Enligt RAMS är antalet utrikesfödda akademiker lägre än enligt AKU, som användes i Tabell 1. Läs mer om detta i Bilaga 1.

De utrikesfödda akademikernas fördelning över de olika utbildningsinriktningarna liknar de inrikesföddas. Störst skillnad mellan in- och utrikesfödda akademikers andel per utbildningsinriktning gäller pedagogik och lärarutbildning. Andelen av de utrikesfödda akademikerna som har en sådan utbildning är 10 procentenheter lägre än motsvarande andel av de inrikesfödda akademikerna.

Hur går det på arbetsmarknaden?

I detta avsnitt beskrivs arbetsmarknadssituationen för de utrikesfödda akademikerna. Detta gäller bland annat hur stor andel av de utrikesfödda akademikerna som är sysselsatta och hur sysselsättningen varierar med utbildningsinriktning och vistelsetid. Därutöver jämförs arbetsmarknadssituationen med de inrikesfödda akademikernas.

De utrikesfödda akademikerna har sammanfattningsvis en sämre arbetsmarknadssituation jämfört med de inrikesfödda akademikerna. De är i lägre utsträckning sysselsatta och i högre utsträckning arbetslösa. Fler befinner sig också utanför arbetskraften.

Tabell 8 In- och utrikesfödda akademikers arbetsmarknadssituation (15–74 år), 2013

	Inrikesfödda	Utrikesfödda
I befolkningen	1 268 000	309 600
I arbetskraften (% av befolkningen)	86,2	83,5
Sysselsatta (% av befolkningen)	84,1	75,7
Arbetslösa (% av arbetskraften)	2,4	9,3

Källa: AKU/SCB.

Arbetskraftsdeltagande

Arbetskraftsdeltagandet bland de utrikesfödda akademikerna år 2013 är 83,5 procent. Akademiker från samtliga födelseregioner har ett arbetskraftsdeltagande på över 80 procent.⁴ Högst arbetskraftsdeltagande har de, till antalet få, akademiker som är födda i Oceanien (95,5 procent). Därefter följer akademiker födda i Sydamerika (89,1 procent). Akademiker från dessa två regioner har ett högre arbetskraftsdeltagande än de inrikesfödda akademikerna. Detsamma gäller för de utrikesfödda akademiker som har varit i Sverige i 10–14 år (90,9 procent).

De utrikesfödda akademikerkvinnorna deltar i lägre utsträckning i arbetskraften jämfört med de inrikesfödda akademikerkvinnorna. De in- och utrikesfödda akademikerkvinnorna deltar i sin tur i lägre utsträckning i arbetskraften än de in- och utrikesfödda akademikermännen. Högst arbetskraftsdeltagande har de utrikesfödda akademikermännen.

Tabell 9 Antal och andel (%) in- och utrikesfödda akademiker i arbetskraften per kön (15–74 år), 2013

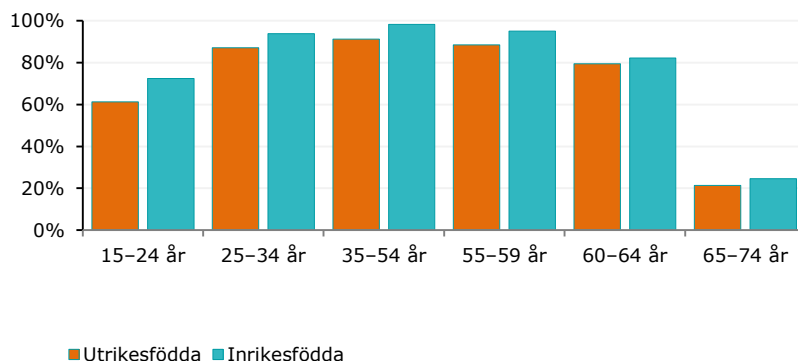
Kön	Inrikesfödda		Utrikesfödda	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Män	470 000	86,6	119 800	87,3
Kvinnor	622 500	85,9	138 600	80,4

Källa: AKU/SCB.

Arbetskraftsdeltagandet är högst i åldrarna 35–54 år och lägst i åldrarna 65–74 år bland både de inrikesfödda och de utrikesfödda akademikerna. De utrikesfödda akademikernas arbetskraftsdeltagande är samtidigt något lägre än de inrikesföddas i samtliga åldersgrupper.

⁴ Gäller ej akademiker med födelseregion övrigt/okänt, motsvarande cirka 3 000 personer, där arbetskraftsdeltagandet är 68,8 procent.

Figur 10 In- och utrikesfödda akademikers arbetskraftsdeltagande per åldersgrupp (15–74 år), 2013

Källa: AKU/SCB.

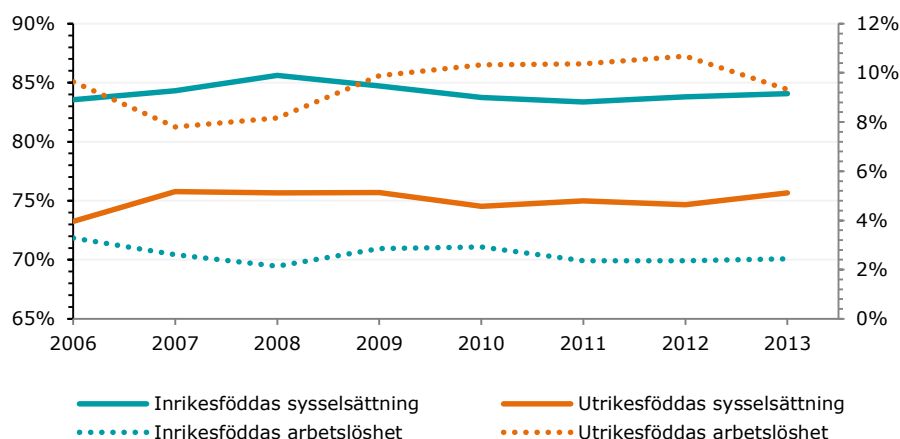
Skillnaden mellan de inrikesfödda och de utrikesfödda akademikernas arbetskraftsdeltagande är störst bland de, till antalet få, yngsta akademikerna i åldrarna 15–24 år. Utrikesfödda i denna åldersgrupp har 11 procentenheter lägre arbetskraftsdeltagande jämfört med de inrikesfödda. Minst skillnad mellan in- och utrikesfödda finns bland de äldsta akademikerna. I åldersgrupperna 60–64 år och 65–74 år är de utrikesföddas arbetskraftsdeltagande cirka 3 procentenheter lägre än de inrikesföddas.

Sysselsättning och arbetslöshet

De utrikesfödda akademikerna har år 2013 en sysselsättningsgrad på 75,7 procent. Sysselsättningsgraden är 8,4 procentenheter lägre jämfört med de inrikesfödda akademikernas. Sysselsättningsgraden för både in- och utrikesfödda akademiker har varit relativt stabil mellan 2006 och 2013. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan de två akademikergrupperna har mellan samma år varierat mellan 8,4 och 10,3 procentenheter.

Figur 11 In- och utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad och arbetslöshet (15–74 år), 2006–2013

Vänster axel visar sysselsättningsgrad och höger axel visar arbetslöshet.

Källa: AKU/SCB.

De utrikesfödda akademikerna har år 2013 en arbetslöshet på 9,3 procent, nära 4 gånger högre än de inrikesfödda akademikernas. Skillnaden i arbetslöshet mellan de in- och utrikesfödda akademikerna har mellan 2006 och 2013 varierat mellan 5,2 och 8,3 procentenheter.

Födelseregion och vistelsetid

De utrikesfödda akademikernas sysselsättningsgrad och arbetslöshet skiljer sig åt mellan akademiker från olika födelseregioner.

Tabell 10 In- och utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad (%) och arbetslöshet (%) (15–74 år), 2013

Procent av befolkningen respektive arbetskraften.

Födelseland/-region	Sysselsättningsgrad	Arbetslöshet
Sverige	84,1	2,4
Norden exkl. Sverige	80,2	-
Europa exkl. Norden	79,2	6,2
Afrika	62,3	22,9
Asien	71,1	13,4
Amerika och Oceanien	80,7	8,0
Övrigt/okänt	62,5	-
<i>Per vistelsetid</i>		
Senaste invandringsår -4	67,3	16,0
Senaste invandringsår 5-9	71,6	12,9
Senaste invandringsår 10-14	83,4	8,3
Senaste invandringsår 15-	79,2	5,2

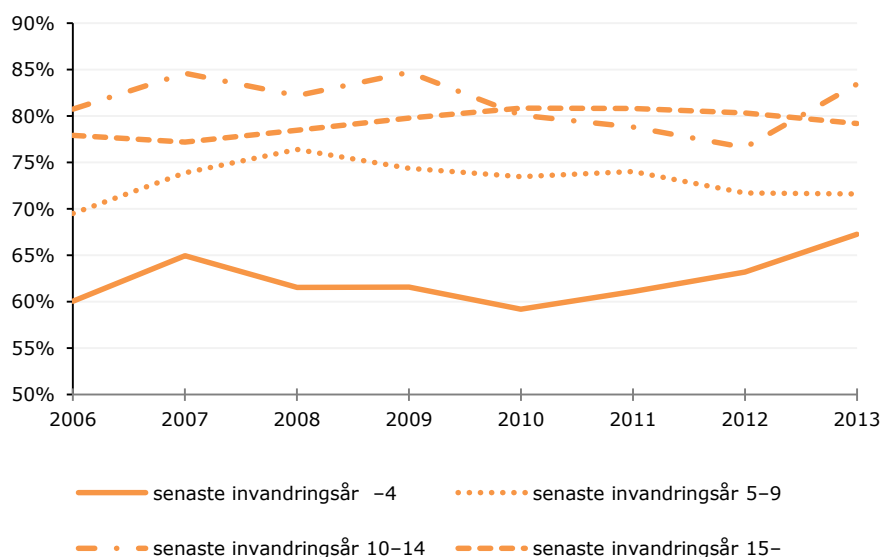
Källa: AKU/SCB.

Sysselsättningsgraden bland akademiker födda i Europa, Amerika eller Oceanien är cirka 79 procent eller högre. Lägst sysselsättningsgrad och högst arbetslöshet har akademiker födda i Afrika. Skillnader i sysselsättningsgrad och arbetslöshet mellan olika regioner hänger i hög utsträckning samman med skillnader i varför akademiker från dessa regioner flyttar till Sverige samt hur länge de har bott i landet. Det är väl känt att utrikesfödda som söker sig till Sverige för att arbeta har högre sysselsättningsgrad än de som kommer till Sverige i behov av skydd. I denna rapport kan dock kopplingen mellan de utrikesfödda akademikernas grund för bosättning och deras arbetsmarknadssituation inte redovisas, på grund av brister i den beställda statistiken. Läs mer om detta i bilaga 1 under avsnittet ”Uppgifter om grund för bosättning kan inte redovisas”.

Det är också väl känt att utrikesföddas sysselsättningsgrad ökar och arbetslösheten minskar med tiden i landet. Detta påverkar sysselsättningsstatistiken för de olika födelseregionerna då det finns skillnader i de utrikesfödda akademikernas genomsnittliga vistelsetider, vilket framgår av Tabell 3. En hög andel av de akademiker som är födda i Afrika har exempelvis bott i Sverige i högst 4 år, och en låg andel i minst 15 år, jämfört med akademiker födda i Sydamerika.

Eftersom de utrikesfödda akademikernas sysselsättningsgrad ökar med tiden i Sverige är det också intressant att undersöka om sysselsättningsgraden bland utrikesfödda akademiker med samma vistelsetid har förändrats över tid.

Figur 12 Utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad per vistelsetid (år) (15–74 år), 2006–2013

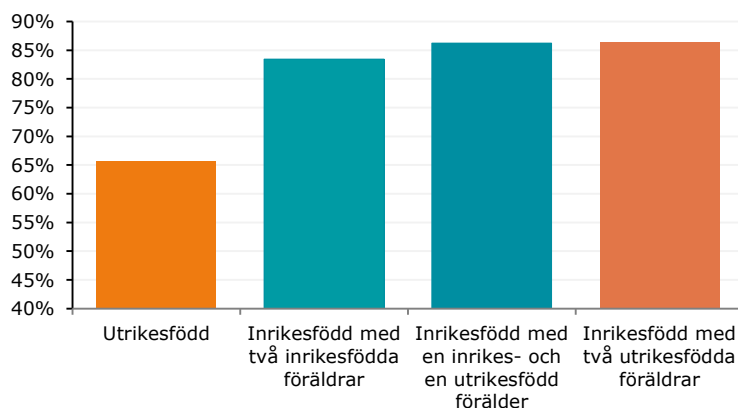
Källa: AKU/SCB.

De utrikesfödda akademiker som har varit i Sverige i högst 4 år har lägst sysselsättningsgrad under samtliga år mellan 2006 och 2013. Sysselsättningsgraden bland dessa akademiker har samtidigt ökat med 8,1 procentenheter – från 59,2 till 67,3 procent – mellan 2010 och 2013. Högst sysselsättningsgrad under 5 av 8 år har de utrikesfödda akademiker som varit i Sverige i 10–14 år. Under 3 år (2010–2012) är däremot de utrikesfödda akademiker som varit i Sverige i 15 år eller mer sysselsatta i högst utsträckning.

Svensk och utländsk bakgrund

Sysselsättningsgraden kan också analyseras med utgångspunkt i akademiker med svensk och utländsk bakgrund. Lägst sysselsättningsgrad har akademiker som är utrikesfödda (66 procent). Därefter följer inrikesfödda akademiker med två inrikesfödda föräldrar (83 procent). Högst sysselsättningsgrad har inrikesfödda akademiker med en eller två utrikesfödda föräldrar (86 procent för båda grupperna).

Figur 13 Sysselsättningsgrad bland akademiker med svensk och utländsk bakgrund (16–74 år), 2012

Källa: RAMS/SCB. Enligt RAMS är andelen sysselsatta utrikesfödda akademiker lägre än enligt AKU. Läs mer om detta i Bilaga 1.

Inrikesfödda med två inrikesfödda föräldrar har under samtliga av de studerade åren – 2006, 2009 och 2012 – mellan 2 och 3 procentenheter lägre sysselsättningsgrad än inrikesfödda med en eller två utrikesfödda föräldrar.

Kön

Utrikesfödda akademikermäns sysselsättningsgrad är cirka 6 procentenheter lägre än inrikesfödda akademikermäns, och arbetslösheten är nära 4 gånger högre. Utrikesfödda akademikerkvinnors sysselsättningsgrad är cirka 10 procentenheter lägre än de inrikesfödda akademikerkvinnornas, och arbetslösheten är lite mindre än 4 gånger högre.

Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan in- och utrikesfödda akademiker är större samtidigt som skillnaden i arbetslöshet är mindre bland kvinnorna jämfört med männen. En viktig förklaring är att skillnaden i arbetskraftsdeltagande är större bland in- och utrikesfödda akademikerkvinnor än bland in- och utrikesfödda akademikermän. Detta får betydelse då sysselsättningsgraden mäts i procent av befolkningen medan arbetslöshet mäts i procent av arbetskraften.

Tabell 11 In- och utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad (%) och arbetslöshet (%) per kön (15–74 år), 2013

Procent av befolkningen respektive arbetskraften.

Kön	Inrikesfödda		Utrikesfödda	
	Sysselsättningsgrad	Arbetslöshet	Sysselsättningsgrad	Arbetslöshet
Män	84,3	2,6	78,4	10,2
Kvinnor	83,9	2,3	73,6	8,5

Källa: AKU/SCB.

Utrikesfödda akademikermän är i högre utsträckning både sysselsatta och arbetslösa jämfört med utrikesfödda akademikerkvinnor. Samma mönster finns mellan inrikesfödda akademikerkvinnor och akademikermän, men skillnaden mellan könen är större bland de utrikesfödda.

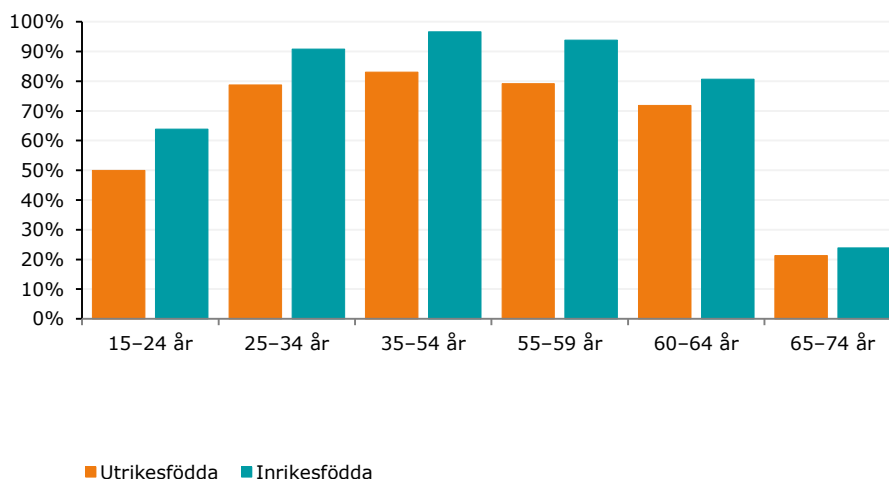
Akademikerkvinnor är sysselsatta i lägre utsträckning än akademikermän i alla födelseregioner utom Norden (exklusive Sverige), enligt AKU 2013. I Norden är kvinnornas sysselsättningsgrad 3,4 procentenheter högre än männens. Störst skillnad mellan mäns och kvinnors sysselsättningsgrad finns bland akademiker födda i Nordamerika, där kvinnor har 18 procentenheter lägre sysselsättningsgrad än män. Minst skillnad finns bland akademiker födda i Sverige, där kvinnornas sysselsättningsgrad är 0,5 procentenheter lägre än männens. Därefter följer akademiker födda i Sydamerika, där kvinnorna har 2,7 procentenheter lägre sysselsättningsgrad än männen.

Åldersgrupp

Utrikesfödda akademiker har i likhet med inrikesfödda högst sysselsättningsgrad i åldrarna 35–54 år och lägst sysselsättningsgrad i åldrarna 65–74 år. De utrikesfödda akademikernas sysselsättningsgrad är samtidigt lägre än de inrikesföddas i samtliga åldersgrupper.

Störst skillnad mellan in- och utrikesfödda akademiker finns i åldrarna 55–59 år, där sysselsättningsgraden är 14,6 procentenheter högre bland de inrikesfödda akademikerna. Minst skillnad finns bland de äldsta akademikerna, 65–74 år, där de inrikesfödda akademikernas sysselsättningsgrad är 2,5 procentenheter högre än de utrikesföddas.

Figur 14 In- och utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad per åldersgrupp (15–74 år), 2013

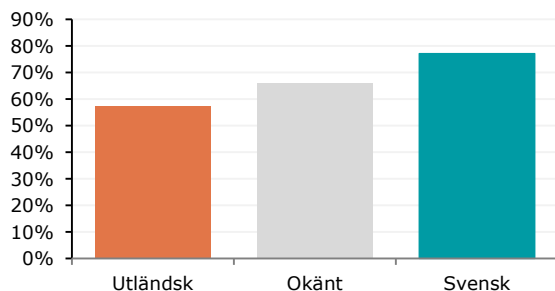

Källa: AKU/SCB.

Utbildningens ursprung

De utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad skiljer sig åt mellan akademiker med svensk utbildning, utländsk utbildning och utbildning med okänt ursprung.

Figur 15 Utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad efter utbildningens ursprung (16–74 år), 2012

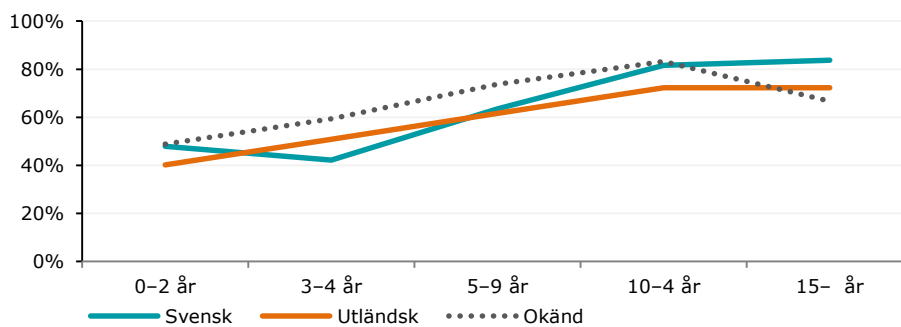
Källa: RAMS/SCB.

Högst sysselsättningsgrad har utrikesfödda akademiker med svensk utbildning, och lägst sysselsättningsgrad har akademiker med utländsk utbildning. Detta förklaras bland annat av att de utrikesfödda akademikerna som har utbildning av olika ursprung har varit olika lång tid i Sverige, där de med längre vistelsetid har en högre sysselsättningsgrad (se Figur 9 och Figur 12). Av de som har varit i Sverige i 15 år eller mer har exempelvis 60 procent en svensk utbildning jämfört med 6 procent bland de som har varit i Sverige i högst 2 år. En annan möjlig förklaring är att de utrikesfödda akademikerna med utbildning av olika ursprung har olika utbildningsinriktningar, då sysselsättningen också skiljer sig åt mellan dessa (se Figur 18).

De utrikesfödda akademikerna med okänd eller utländsk utbildning har en stigande sysselsättningsgrad för personer som har varit i Sverige till och med 14 år. Därefter planar sysselsättningsgraden ut eller rent av minskar. Utrikesfödda akademiker med svensk utbildning har högre sysselsättningsgrad bland de som har varit högst 2 år i Sverige jämfört med de som har varit i landet i 3–4 år. Därefter stiger dock sysselsättningsgraden och är som högst bland de som har varit i Sverige i 15 år eller mer. Utrikesfödda akademiker med okänt utbildningsland har högst sysselsättningsgrad av alla med en vistelsetid till och med 14 år.

Figur 16 Utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad efter utbildningens ursprung och vistelsetid (år) (16-74 år), 2012

Exkluderar personer med okänd vistelsetid (cirka 3 000 personer).

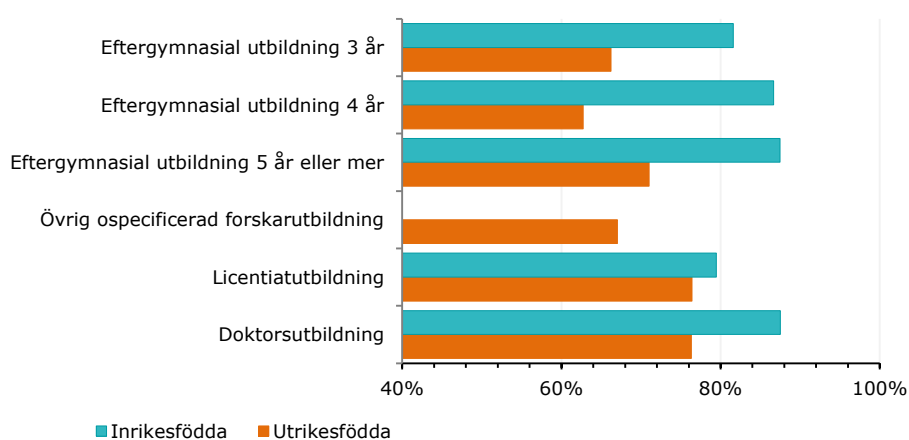

Källa: RAMS/SCB.

Utbildningsnivå

Utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad varierar, liksom inrikesföddas, med deras utbildningsnivå.

Figur 17 In- och utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad per utbildningsnivå (16-74 år), 2012

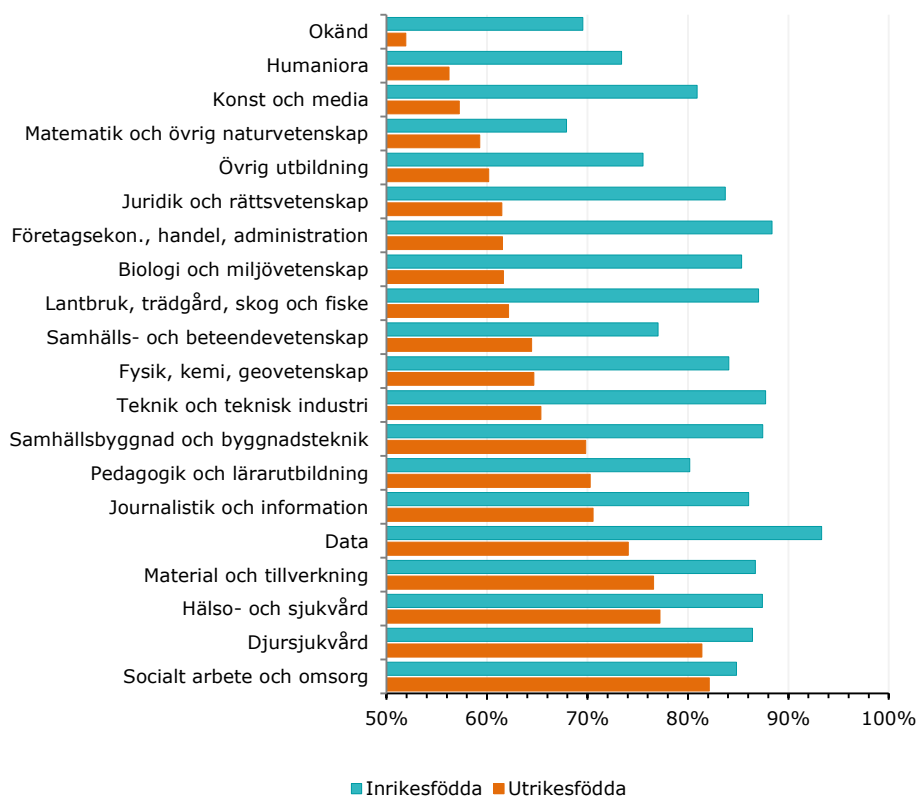
Källa: RAMS/SCB.

Högst sysselsättningsgrad har utrikesfödda akademiker med doktors- eller licentiatutbildning (76 procent). Bland inrikesfödda har akademiker med doktorsutbildning eller en minst fyraårig eftergymnasial utbildning högst sysselsättningsgrad (87 procent). Lägst sysselsättningsgrad bland de utrikesfödda akademikerna har personer med en fyraårig eftergymnasial utbildning (63 procent), och bland de inrikesfödda akademikerna är det personer med en licentiatutbildning (79 procent). Störst sysselsättningskillnad mellan in- och utrikesfödda akademiker finns bland personer med en fyraårig eftergymnasial utbildning. Inrikesföddas sysselsättningsgrad är 24 procentenheter högre än utrikesföddas i denna grupp. Minst sysselsättningskillnad finns bland personer med en licentiatutbildning, där inrikesföddas sysselsättning är 3 procentenheter högre än utrikesföddas.

Utbildningsinriktning

Utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad varierar också, i likhet med inrikesföddas, med deras utbildningsinriktning. De utrikesfödda akademikerna med högst sysselsättningsgrad har utbildning inom socialt arbete och omsorg (82 procent), och de inrikesfödda akademikerna med högst sysselsättningsgrad har utbildning inom data (93 procent).

Figur 18 In- och utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad per utbildningsinriktning (16–74 år), 2012

Källa: RAMS/SCB.

Akademiker med okänd utbildningsinriktning har lägst respektive näst lägst sysselsättningsgrad bland de utrikes- respektive inrikesfödda akademikerna (52 procent respektive 70 procent). Därefter följer de utrikesfödda akademikerna med utbildning inom humaniora (56 procent). De inrikesfödda akademikerna med lägst sysselsättningsgrad har utbildning inom matematik och övrig naturvetenskap (68 procent).

De utrikesfödda akademikerna har genomgående lägre sysselsättningsgrad än de inrikesfödda akademikerna med samma utbildningsinriktning. Skillnaden i sysselsättning mellan in- och utrikesfödda akademiker med samma utbildningsinriktning är störst bland akademiker med utbildning inom företagsekonomi, handel och administration (27 procentenheter) och minst för akademiker med utbildning inom socialt arbete och omsorg (3 procentenheter).

Sysselsättningsgraden för utrikesfödda akademiker med utbildning inom någon av de fyra största utbildningsinriktningarna varierar mellan 62 procent för utbildade inom företagsekonomi, handel och administration och 77 procent för utbildade inom hälso- och sjukvård.

Valet av statistikkälla, AKU eller RAMS, påverkar samtidigt i hög utsträckning den skattade sysselsättningsgraden för de utrikesfödda akademikerna med vissa utbildningsinriktningar. Läs mer om detta i bilaga 1 under rubriken ”Särskilt om arbetsmarknadsstatistik och utrikesfödda”. I Bilaga 1. redovisas också skillnaden mellan AKU och RAMS i uppskattad sysselsättningsgrad per utbildningsinriktning för de utrikesfödda akademikerna.

Län

De utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad varierar, i likhet med de inrikesföddas, mellan akademiker bosatta i olika län. De inrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad per län varierar med 6 procentenheter (från 80 till 86 procent), medan spridningen är betydligt större för de utrikesfödda. De utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad varierar med 17 procentenheter (från 53 till 70 procent). Lägst sysselsättningsgrad har utrikesfödda akademiker som är bosatta i Blekinge län, och högst sysselsättningsgrad har de som är bosatta i Stockholms län.

Tabell 12 In- och utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad (%) per län (16–74 år), 2012

Län	Utrikesfödda	Inrikesfödda	Skillnad
Stockholm	70	85	15
Halland	69	84	15
Jämtland	69	85	16
Gotland	69	80	12
Norrbottnen	68	84	15
Västmanland	68	85	17
Jönköping	68	86	19

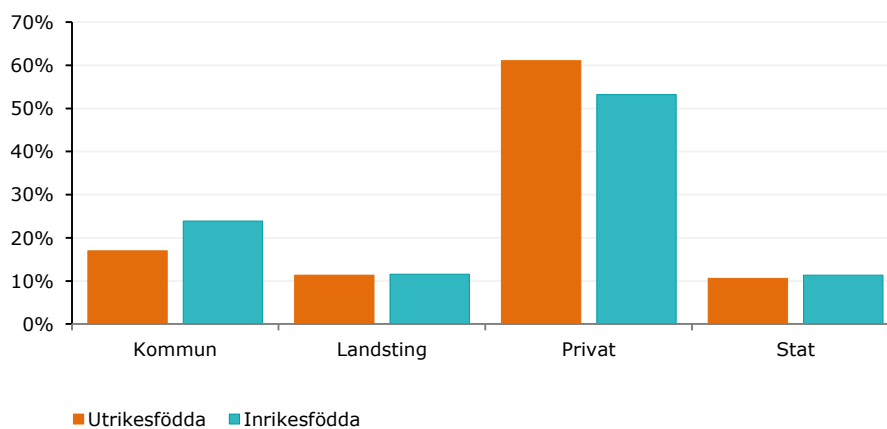
Örebro	67	84	17
Västra Götaland	67	84	18
Dalarna	66	84	18
Västernorrland	65	84	19
Kronoberg	64	86	21
Södermanland	64	82	18
Uppsala	64	80	16
Västerbotten	64	83	19
Kalmar	63	82	19
Gävleborg	63	84	21
Östergötland	63	83	20
Värmland	61	83	23
Skåne	57	81	24
Blekinge	53	83	30
Totalt	66	84	18

Källa: RAMS/SCB.

Sektor, näringsgren och företagare

De sysselsatta utrikesfödda akademikerna har en liknande fördelning mellan de olika arbetsmarknadssektorerna som de inrikesfödda. Mer än hälften av de in- och utrikesfödda akademikerna arbetar inom privat sektor. Andelen bland de utrikesfödda akademikerna som arbetar i privat sektor är samtidigt 8 procentenheter högre jämfört med de inrikesfödda akademikerna, medan andelen som arbetar i kommunal och statlig sektor är 7 respektive 1 procentenheter lägre.

Figur 19 Sysselsatta in- och utrikesfödda akademikers fördelning per sektor (16–74 år), 2012

Källa: RAMS/SCB.

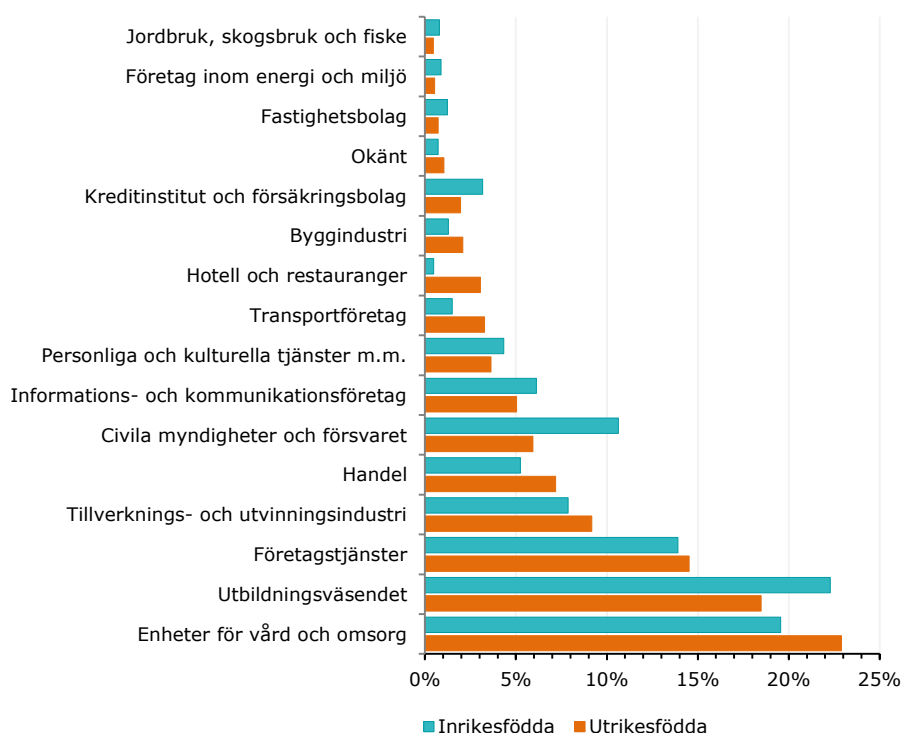
Om andelen in- respektive utrikesfödda bland de sysselsatta akademikerna inom varje sektor istället jämförs har privat sektor högst andel utrikesfödda (18 procent) medan kommunal sektor har lägst andel

(12 procent), enligt RAMS 2012. Inom landstinget och staten är 16 respektive 15 procent av de sysselsatta akademikerna inom sektorn utrikesfödda.

In- och utrikesfödda akademiker har också en liknande fördelning mellan olika näringsgrenar. Flest in- och utrikesfödda akademiker arbetar inom enheter för vård och omsorg samt inom utbildningsväsendet. Andelen av de in- respektive utrikesfödda akademiker som är sysselsatta inom dessa näringsgrenar utgör 42 respektive 41 procent.

Störst skillnad mellan in- och utrikesfödda akademiker gäller civila myndigheter och försvaret. Andelen av de sysselsatta inrikesfödda som arbetar inom näringsgrenen är högre än motsvarande andel av de utrikesfödda akademikerna (5 procentenheter). Inrikesfödda akademiker har också en högre andel som arbetar inom bland annat utbildningsväsendet (4 procentenheter). En högre andel av de utrikesfödda akademikerna arbetar framför allt inom enheter för vård och omsorg eller inom hotell och restauranger (3 procentenheter för respektive näringsgren).

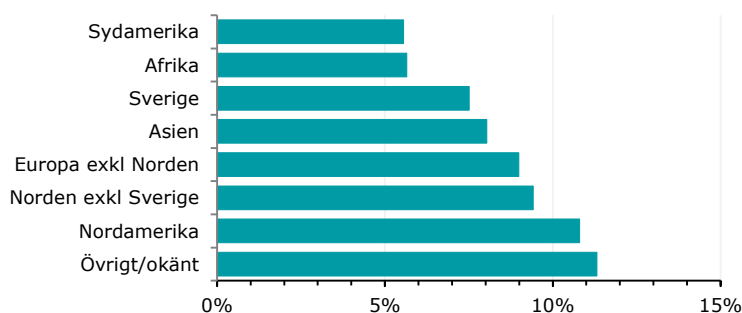
Figur 20 Sysselsatta in- och utrikesfödda akademikers fördelning per näringsgren (16–74 år), 2012
Näringsgren enligt SNI07.

Källa: RAMS/SCB.

Utrikesfödda är i något högre utsträckning än inrikesfödda akademiker företagare. Andelen företagare bland de utrikesfödda är 9 procent jämfört med 8 procent bland de inrikesfödda akademikerna.

Figur 21 Andel företagare bland sysselsatta in- och utrikesfödda akademiker per födelseregion (16–74 år), 2012

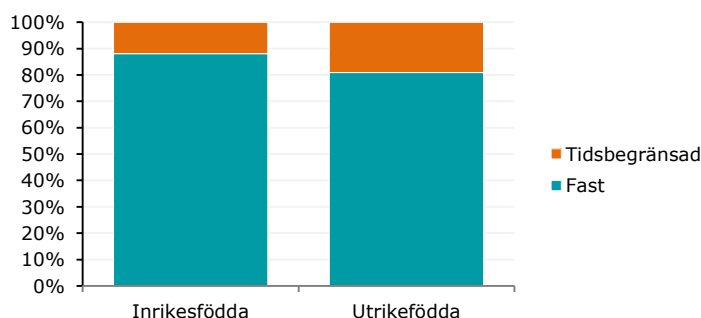
Källa: RAMS/SCB.

Andelen företagare bland de sysselsatta utrikesfödda akademikerna skiljer sig åt mellan olika födelseregioner. Antalsmässigt motsvarar det dock få personer från varje region, från cirka 500 personer bland akademiker födda i Afrika respektive Syddamerika, till 6 500 bland akademiker födda i Europa exklusive Norden.

Fast eller tidsbegränsad anställning?

En större andel utrikesfödda än inrikesfödda akademiker har en tidsbegränsad anställning, 19 mot 12 procent. Det finns ingen könsmässig skillnad i fördelningen mellan fast respektive tidsbegränsade anställningar bland de utrikesfödda akademikerna. Bland de inrikesfödda akademikerna har kvinnor i något högre utsträckning tidsbegränsade anställningar jämfört med männen (1,5 procentenheter).

Figur 22 Andel med tidsbegränsad respektive fast anställning bland in- och utrikesfödda akademiker (15–74 år), 2013

Källa: AKU/RAMS.

Den vanligaste typen av tidsbegränsad anställning bland de utrikesfödda akademikerna är objekts-/projektanställning, medan vikariat är den vanligaste bland de inrikesfödda.

Tabell 13 Typ av anställning (%) bland sysselsatta in- och utrikesfödda akademiker med tidsbegränsad anställning (15–74 år), 2013

Typ av tidsbegränsad anställning	Inrikesfödda			Utrikesfödda		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Vikariat	36	24	30	25	15	19
Provanställning	9	10	9	9	-	8
Praktik, lärling	-	-	1	-	-	-
Feriearbete	2	-	2	-	-	-
Säsongsarbete	2	-	2	-	-	-
Objekts-/projektanställning	17	24	19	22	50	29
Förtroendevald	-	-	1	-	-	-
Termins- och läsårsanställd skolpersonal	2	3	3	6	-	5
Kallas vid behov	9	11	10	20	13	15
Anställd per timme med överenskommet schema för viss tid	12	15	12	11	23	14
Allmän visstidsanställning (AVA)	8	8	8	7	-	5
Övrigt	3	5	4	-	-	5

Källa: AKU/SCB.

Det finns könsmissiga skillnader gällande vilken typ av tidsbegränsad anställning som akademikerna har. Utrikesfödda akademikerkvinnor har exempelvis i högre utsträckning vikariat än utrikesfödda akademikermän, och i lägre utsträckning objekts-/projektanställning samt anställning per timme med överenskommet schema för viss tid. Inrikesfödda akademikerkvinnor har i högre utsträckning vikariat och i lägre utsträckning objekts-/projektanställning jämfört med inrikesfödda akademikermän. De könsmissiga skillnaderna är dock större bland de utrikesfödda akademikerna än bland de inrikesfödda.

Arbets tid

In- och utrikesfödda akademiker har samma fördelning mellan hel- och deltidarbete, 78 respektive 22 procent. Männerna arbetar i högre utsträckning än kvinnorna heltid. Av de in- och utrikesfödda akademikerkvinnorna arbetar 72 procent heltid. Motsvarande siffra för akademikermännen är 86 procent för de inrikesfödda och 84 procent för de utrikesfödda.

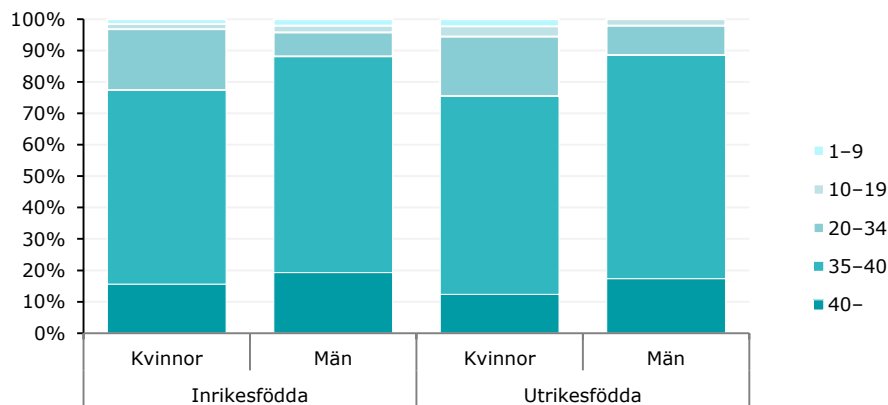
Tabell 14 andel (%) med hel- respektive deltidarbete bland in- och utrikesfödda akademiker (15–74 år), 2013

	Inrikesfödda			Utrikesfödda		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Heltid	72	86	78	72	84	78
Deltid	28	14	22	28	16	22

Källa: AKU/SCB.

In- och utrikesfödda akademiker har samma överenskomna arbetstid, i genomsnitt 39,6 timmar i veckan. Den överenskomna arbetstiden är den arbetstid som den anställda och arbetsgivaren har kommit överens om och som arbetstagaren vanligen arbetar. Skillnader mellan in- och utrikesfödda är genomgående små, medan skillnaderna mellan kvinnor och män är betydligt större. In- och utrikesfödda akademikerkvinnor har i genomsnitt 38,5 timmar i överenskommen arbetstid, ungefär 2,5 timmar mindre per vecka än in- och utrikesfödda akademikermän.

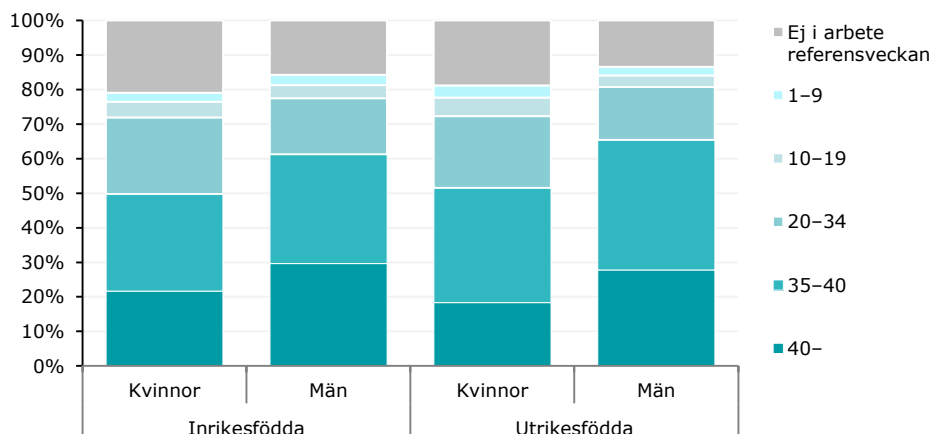
Figur 23 Överenskommet antal arbetstimmar (huvudsyssla + bisyssla) bland in- och utrikesfödda akademiker (15–74 år), 2013

Källa: AKU/SCB.

Den överenskomna arbetstiden kan jämföras med den faktiskt arbetade tiden. Den faktiskt arbetade tiden är det antal timmar som de svarande i AKU arbetade under undersökningens referensvecka. Den faktiska arbetstiden utgår från den överenskomna arbetstiden med avdrag för frånvarotid och tillägg för overtidsarbete.

Figur 24 Faktiskt antal arbetstimmar (huvudsyssla + bisyssla) bland in- och utrikesfödda akademiker (15–74 år), 2013

Källa: AKU/SCB.

I likhet med den överenskomna arbetstiden är skillnaden i den faktiska arbetstiden mindre mellan in- och utrikesfödda akademiker än mellan akademikerkvinnor och akademikermän. Den genomsnittliga faktiska arbetstiden är 30,9 timmar för de utrikesfödda och 30,0 timmar för de inrikesfödda akademikerna.

In- och utrikesfödda akademikerkvinnor har i genomsnitt en faktisk arbetstid på cirka 28,5 timmar per vecka. Utrikesfödda akademikermän har något högre faktisk arbetstid än inrikesfödda akademikermän, i genomsnitt 33,7 timmar respektive 32,3 timmar. De utrikesfödda kvinnornas faktiska arbetstid är i genomsnitt 5 timmar lägre än de utrikesfödda männens, och bland de inrikesfödda är kvinnornas faktiska arbetstid 4 timmar lägre än männens.

För samtliga grupper gäller att den faktiska arbetstiden är lägre än den överenskomna. Minst skillnad finns bland de utrikesfödda akademikermännen. Deras faktiska arbetstid är 7,1 timmar mindre per vecka jämfört med den överenskomna. Störst skillnad finns bland de inrikesfödda akademikerkvinnorna, vars faktiska arbetstid är 10,2 timmar mindre per vecka än den överenskomna.

Matchar jobbet utbildningsnivån?

I detta avsnitt beskrivs i vilken utsträckning de sysselsatta utrikesfödda akademikerna har ett arbete vars kvalifikationsnivå överensstämmer med utbildningen, samt hur och när de utrikesfödda akademikerna skiljer sig åt jämfört med de inrikesfödda i detta avseende.

Sammanfattningsvis kan konstateras att utrikesfödda akademiker i lägre utsträckning än inrikesfödda har ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition.⁵ Det finns även skillnader mellan in- och utrikesfödda akademiker gällande vilka yrkesgrupper som är vanligast, både bland de som har och de som inte har ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition.

Sysselsatta per yrkesområde

Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK) används för att gruppera yrken utifrån de arbetsuppgifter som yrkesutövarna utför. SSYK delar bland annat in yrken i tio olika yrkesområden. Fokus nedan gäller sysselsatta in- och utrikesfödda akademikers fördelning inom dessa yrkesområden. Akademikers utbildningsnivå motsvarar de arbeten som kräver kortare högskoleutbildning eller motsvarande kunskaper samt de arbeten som kräver teoretisk specialistkompetens. Dessa två yrkesområden räknas som kvalificerade arbeten. Ledningsarbete (chefsposition) räknas därutöver ofta till de yrkesområden som anses utgöra kvalificerade arbeten för akademiker, även om det inte finns någon tydlig koppling mellan utbildning och yrke. Yrkesområdet militärt arbete har inte heller någon tydlig koppling mellan utbildning och yrke, och akademiker sysselsatta inom detta yrkesområde har tillsammans med akademiker med okänt yrkesområde⁶ exkluderats i de delar av detta avsnitt där andelen sysselsatta med kvalificerat och okvalificerat arbete har beräknats.

Av de sysselsatta utrikesfödda akademikerna är det 74 procent som har ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition. Motsvarande andel bland de

⁵ Ledningsarbete motsvarar SSYK 96 yrkesområde 1. Kvalificerade arbeten motsvarar SSYK 96 yrkesområde 2 (arbete som kräver teoretisk specialistkompetens) och yrkesområde 3 (arbete som kräver kortare högskoleutbildning eller motsvarande kunskaper).

⁶ Yrkesregistret bygger på yrkesuppgifter från ett tjugotal olika källor varav de viktigaste är lönestrukturstatistiken för privat och offentlig sektor, arbetsgivarorganisationer samt yrkesenkät till arbetsgivare. Lönestrukturstatistiken för privat sektor är i huvudsak urvalsbaserad: cirka 11 000 företag lämnar varje år uppgifter. De som arbetar hos en arbetsgivare som inte har hunnit lämna uppgifter får yrkesklassificeringen okänd, om yrkesuppgifter inte finns att tillgå från en annan källa. Andra bortfall är till exempel personer äldre än 64 år och egna företagare, som bedöms ha för dålig täckning för att redovisas och därför inte ingår i den officiella statistiken. Därutöver finns bortfall i respektive undersökning på grund av att ett antal företag helt enkelt inte svarar.

inrikesfödda akademikerna är 90 procent.⁷ Bland både in- och utrikesfödda akademiker är det flest som har ett arbete som kräver teoretisk specialistkompetens. Skillnaden mellan andelen in- respektive utrikesfödda akademiker som har ett arbete med sådan kvalifikationsgrad är samtidigt störst för detta yrkesområde: det är 11 procentenheter fler som har ett sådant arbete bland de inrikesfödda jämfört med de utrikesfödda. De utrikesfödda är i lägre utsträckning sysselsatta även inom övriga yrkesområden som kan anses matcha utbildningsnivån – yrken som kräver kortare högskoleutbildning eller motsvarande kompetens samt ledningsarbete – jämfört med de inrikesfödda akademikerna. De utrikesfödda är istället i högre utsträckning än de inrikesfödda akademikerna sysselsatta inom framför allt service-, omsorgs- och försäljningsarbete, har ett arbete utan krav på särskild yrkesutbildning eller ett okänt yrkesområde.

Tabell 15 Sysselsatta in- och utrikesfödda akademikers fördelning (%) per yrkesområde (16–74 år), 2012

Yrkesområde	Utrikesfödda	Inrikesfödda
Ledningsarbete	5	9
Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens	43	54
Arbete som kräver kortare högskoleutbildning eller motsv. kunskaper	21	25
Kontors- och kundservicearbete	4	3
Service-, omsorgs- och försäljningsarbete	10	4
Arbete inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	0	0
Hantverksarbete inom byggverksamhet och tillverkning	2	1
Process- och maskinoperatörsarbete, transportarbete m.m.	3	1
Arbete utan krav på särskild yrkesutbildning	5	1
Militärt arbete	0	1
Yrke okänt	7	1

Källa: RAMS/SCB.

Bland de utrikesfödda akademikerna är det en större andel av kvinnorna än av männen som har ett kvalificerat arbete eller ett ledningsarbete (75 respektive 72 procent), enligt RAMS 2012. En högre andel bland kvinnorna än bland männen har ett arbete som kräver kortare högskoleutbildning eller motsvarande (10 procentenheter). Andelen som har ett arbete som kräver teoretisk specialistkompetens eller ett ledningsarbete är samtidigt något lägre bland kvinnorna jämfört med männen (4 respektive 3 procentenheter).

De könsmissiga skillnaderna är mindre bland inrikesfödda akademiker. Något färre inrikesfödda akademikerkvinnor har ett kvalificerat arbete eller ett ledningsarbete jämfört med inrikesfödda akademikermän, 90 mot 91 procent. Även bland de inrikesfödda är andelen kvinnor som har ett arbete som kräver kortare högskoleutbildning eller motsvarande högre (9 procentenheter), medan andelen som har ett arbete som kräver teoretisk specialistkompetens eller ett ledningsarbete är lägre (3 respektive 6 procentenheter), än motsvarande andel bland männen.

⁷ Exklusive sysselsatta med okänd yrkesklassificering samt sysselsatta inom militärt arbete.

Vistelsetid

De utrikesfödda akademikernas fördelning per yrkesområde varierar med vistelsetiden. Andelen som har ett arbete som kräver teoretisk specialistkompetens ökar från 37 procent bland de som har varit i Sverige i högst 2 år till 47 procent bland de som har varit i Sverige i 15 år eller mer. Andelen med okänt yrkesområde minskar motsvarande från 24 procent till 2 procent.

Tabell 16 utrikesfödda akademikers yrkesområde per vistelsetid (år) (16–74 år), 2012

SSYK 96. Exklusive personer med okänd vistelsetid (cirka 3 000 personer).

Yrkesområde	0-2	3-4	5-9	10-14	15 -	Totalt
Ledningsarbete	4	3	3	5	6	5
Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens	37	40	36	39	47	42
Arbete som kräver kortare högskoleutbildning eller motsv. kunskaper	11	12	16	23	26	21
Kontors- och kundservicearbete	3	4	5	5	4	4
Service-, omsorgs- och försäljningsarbete	7	9	14	14	8	10
Arbete inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	1	1	1	0	0	0
Hantverksarbete inom byggverksamhet och tillverkning	3	3	4	2	1	2
Process- och maskinoperatörsarbete, transportarbete m.m.	1	2	4	4	3	3
Arbete utan krav på särskild yrkesutbildning	9	10	9	5	2	5
Militärt arbete	0	0	0	0	0	0
Yrke okänt	24	16	9	4	2	7
Totalt	100	100	100	100	100	100

Källa: RAMS/SCB.

Andelen utrikesfödda akademiker som har ett kvalificerat arbete eller ett ledningsarbete är lägst bland de som har varit i Sverige i 5–9 år (60 procent) och högst bland de som har varit i Sverige i minst 15 år (81 procent).⁸ Skillnaden mellan andelen in- respektive utrikesfödda akademiker som har ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition varierar utifrån de utrikesföddas vistelsetid mellan 9 och 30 procentenheter.

Län

Andelen av de sysselsatta in- och utrikesfödda akademikerna som har ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition skiljer sig åt mellan olika län. Högst andel sysselsatta utrikesfödda akademiker med kvalificerat arbete eller ledningsarbete finns i Uppsala län (77 procent) och lägst i Jönköpings län (63 procent). För inrikesfödda akademiker ligger de flesta län nära 90 procent. Högst andel med kvalificerat arbete eller ledningsposition bland de inrikesfödda akademikerna har Dalarnas län (91 procent) medan Blekinge län har lägst andel (85 procent).

⁸ Exklusive sysselsatta med okänd yrkesklassificering samt sysselsatta inom militärt arbete.

Tabell 17 andel (%) sysselsatta in- och utrikesfödda akademiker med kvalificerat arbete eller ledningsposition per län (16–74 år), 2012

SSYK 96. Exklusive sysselsatta med okänd yrkesklassificering samt sysselsatta inom militärt arbete.

Län	Utrikesfödda	Inrikesfödda	Skillnad
Blekinge	74	92	18
Dalarna	76	91	16
Gotland	77	89	13
Gävleborg	77	91	14
Halland	70	91	21
Jämtland	71	89	18
Jönköping	67	91	24
Kalmar	72	89	17
Kronoberg	69	90	20
Norrbottn	75	90	15
Skåne	74	90	16
Stockholm	72	90	18
Södermanland	72	91	19
Uppsala	81	89	8
Värmland	75	90	15
Västerbotten	77	87	11
Västernorrland	74	91	17
Västmanland	75	91	16
Västra Götaland	74	90	16
Örebro	74	90	17
Östergötland	81	92	11
Totalt	74	90	16

Källa: RAMS/SCB. Uppgifterna är avrundade till närmsta heltal. På grund av detta överensstämmer angiven skillnad mellan in- och utrikesföddas sysselsättningsgrad inte alltid med redovisade heltal.

Skillnaden mellan andelen sysselsatta in- och utrikesfödda akademiker som har ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition är störst i Jönköpings län (24 procentenheter) och minst i Uppsala län (8 procentenheter).

Sysselsatta per yrkesgrupp

Varje yrkesområde innehåller ett antal yrkesgrupper. Exempelvis innehåller yrkesområdet "Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens" yrkesgrupperna universitets- och högskolelärare, civilingenjörstrycken, läkare och jurister.

Av de sysselsatta utrikesfödda akademiker som har varit i Sverige i högst 2 år har nära en fjärdedel okänd yrkesgrupp. Andelen med okänd yrkesgrupp minskar därefter med vistelsetid i Sverige ned till 2 procent bland de som har varit i Sverige i minst 15 år. Bland de akademiker som

har varit i Sverige i upp till 9 år är universitets- och högskolelärare en av de fem vanligaste yrkesgrupperna.

Tabell 18 de fem vanligaste yrkesgrupperna bland sysselsatta utrikesfödda akademiker per vistelsetid (16–74 år), 2012
SSYK 96.

0–2 år	3–4 år	5–9 år	10–14 år	15– år
Yrke okänt (24 %)	Yrke okänt (16 %)	Vård- och omsorgspersonal (10 %)	Vård- och omsorgspersonal (10 %)	Hälso- och sjukv.specialister (8 %)
Universitets- och högskolelärare (9 %)	Universitets- och högskolelärare (11 %)	Hälso- och sjukv.specialister (10 %)	Hälso- och sjukv.specialister (9 %)	Sjuksköterskor (6 %)
Hälso- och sjukv.specialister (8 %)	Hälso- och sjukv.specialister (10 %)	Okänd (9 %)	Sjuksköterskor (5 %)	Vård- och omsorgspersonal (6 %)
Civilingenjörer, arkitekter m.fl. (5 %)	Vård- och omsorgspersonal (6 %)	Universitets- och högskolelärare (5 %)	Civilingenjörer, arkitekter m.fl. (5 %)	Grundskollärare (6 %)
Städare m.fl. (5 %)	Civilingenjörer, arkitekter m.fl. (5 %)	Städare m.fl. (4 %)	Okänd (4 %)	Civilingenjörer, arkitekter m.fl. (5 %)

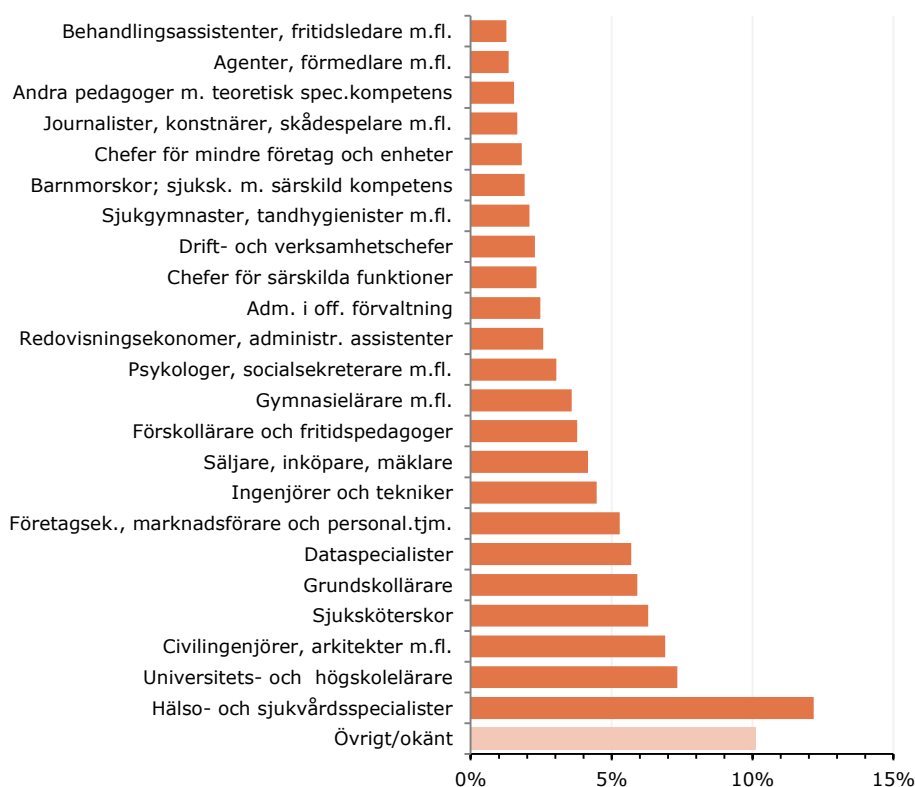
Källa: RAMS/SCB.

Yrkesgrupper som verkar inom hälso- och sjukvård eller vård och omsorg är vanligt bland utrikesfödda akademiker oavsett vistelsetid, men utgör en högre andel bland de utrikesfödda akademikerna med längre vistelsetid. Av de akademiker som har varit i Sverige i 10 år eller längre är samtliga av de tre vanligaste yrkesgrupperna verksamma inom hälso- och sjukvård eller vård och omsorg.

Sysselsatta med kvalificerat arbete

År 2012 är det totalt cirka 122 000 sysselsatta utrikesfödda akademiker som har ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition.⁹ Det motsvarar 45 procent av samtliga utrikesfödda akademiker och 74 procent av alla sysselsatta utrikesfödda akademiker.¹⁰ I figur 25 anges de vanligaste yrkesgrupperna bland de utrikesfödda akademikerna som har ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition.

Figur 25 Yrkesgrupp bland sysselsatta utrikesfödda akademiker med kvalificerat arbete eller ledningsposition (16–74 år), 2012
SSYK 3-siffernivå.

Källa: RAMS/SCB.

Hälso- och sjukvårdsspecialister är den vanligaste yrkesgruppen med totalt 12 procent av samtliga utrikesfödda akademiker med kvalificerat arbete eller ledningsposition. I Figur 25 redovisas yrkesgrupper vars andel utgör mellan 1 och 12 procent och utgörs av minst 1 500 personer. I gruppen Övrigt/okänt samlas resterande yrkesgrupper, som utgör drygt

⁹ Ledningsarbeten motsvarar SSYK yrkesområde 1. Kvalificerade arbeten motsvarar SSYK yrkesområde 2 (yrken med krav på teoretisk specialistkompetens) och yrkesområde 3 (yrken med krav på kortare högskoleutbildning eller motsvarande).

¹⁰ Det motsvarar 74 procent av de sysselsatta utrikesfödda akademikerna när de sysselsatta med okänd yrkesklassificering samt sysselsatta inom militärt arbete exkluderas.

12 000 personer eller 10 procent av alla utrikesfödda akademiker med kvalificerat arbete eller ledningsposition.

Bland de inrikesfödda akademikerna har år 2012 totalt cirka 838 000 personer ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition. Det motsvarar 74 procent av samtliga inrikesfödda akademiker och 90 procent av alla sysselsatta inrikesfödda akademiker.¹¹ Nedan anges de vanligaste yrkesgrupperna bland de inrikesfödda akademikerna med kvalificerat arbete eller ledningsposition, som samlar mellan 2 och 8 procent av hela gruppen och utgörs av minst 14 000 personer. I gruppen Övrigt/okänt samlas resterande yrkesgrupper som totalt utgör cirka 92 000 personer eller 11 procent av de inrikesfödda akademikerna med kvalificerat arbete eller ledningsposition.

Figur 26 Yrkesgrupp bland sysselsatta inrikesfödda akademiker med kvalificerat arbete eller ledningsposition (16–74 år), 2012
SSYK 3-siffernivå.

Källa: RAMS/SCB.

Bland de inrikesfödda akademikerna med kvalificerat arbete eller ledningsposition finns det ingen enskild yrkesgrupp som sticker ut, i likhet med hälso- och sjukvårdsspecialisterna bland de utrikesfödda. Den största skillnaden mellan in- och utrikesfödda akademikers fördelning över olika yrkesgrupper gäller just hälso- och sjukvårdsspecialister. Andelen utrikesfödda akademiker som arbetar inom denna yrkesgrupp är 8

¹¹ Det motsvarar 90 procent av de sysselsatta utrikesfödda akademikerna när de sysselsatta med okänd yrkesklassificering samt sysselsatta inom militärt arbete exkluderas.

procentenheter högre jämfört med andelen bland de inrikesfödda. Näst störst skillnad gäller universitets- och högskolelärare, där andelen som arbetar inom yrkesgruppen är cirka 4 procentenheter högre bland de utrikesfödda än bland de inrikesfödda akademikerna.

Vistelsetid

De utrikesfödda akademikernas vanligaste yrkesgrupper skiljer sig till viss del åt bland de sysselsatta med kvalificerat arbete eller ledningsposition utifrån deras vistelsetid. Exempelvis är universitets- och högskolelärare den vanligaste yrkesgruppen bland de som har varit i Sverige i högst 2 år, medan den inte förekommer bland de fem vanligaste yrkesgrupperna bland de som har varit i Sverige i 15 år eller mer.

Tabell 19 de fem vanligaste yrkesgrupperna bland sysselsatta utrikesfödda akademiker med kvalificerat arbete eller ledningsposition per vistelsetid (16–74 år), 2012

0–2 år	3–4 år	5–9 år	10–14 år	15– år
Universitets- och högskolelärare (18 %)	Universitets- och högskolelärare (20 %)	Hälso- och sjukv.specialister (18 %)	Hälso- och sjukv.specialister (14 %)	Hälso- och sjukv.specialister (9 %)
Hälso- och sjukv.specialister (15 %)	Hälso- och sjukv.specialister (17 %)	Universitets- och högskolelärare (10 %)	Sjuksköterskor (8 %)	Sjuksköterskor (7 %)
Civilingenjörer, arkitekter m.fl. (9 %)	Civilingenjörer, arkitekter m.fl. (10 %)	Civilingenjörer, arkitekter m.fl. (8 %)	Civilingenjörer, arkitekter m.fl. (7 %)	Grundskollärare (7 %)
Dataspecialister (9 %)	Dataspecialister (8 %)	Dataspecialister (6 %)	Universitets- och högskolelärare (6 %)	Civilingenjörer, arkitekter m.fl. (6 %)
Företagsekonomer, marknadsförare och personaltjänstemän (6 %)	Ingenjörer och tekniker (6 %)	Företagsekonomer, marknadsförare och personaltjänstemän (6 %)	Grundskollärare (6 %)	Företagsekonomer, marknadsförare och personaltjänstemän (5 %)

Källa: RAMS/SCB.

I Tabell 20 jämförs de fem vanligaste yrkesgrupperna bland utrikesfödda akademiker med kvalificerat arbete eller ledningsposition som har samma vistelsetid (0–2 år) under tre olika år.

De förändringar som har skett mellan 2006 och 2012 är bland annat att andelen universitets- och högskolelärare bland de med kort vistelsetid har ökat med 8 procentenheter, medan andelen hälso- och sjukvårdsspecialister har minskat med motsvarande.

Tabell 20 De fem vanligaste yrkesgrupperna bland sysselsatta utrikesfödda akademiker med kvalificerat arbete eller ledningsposition och kort vistelsetid (16–74 år), 2006–2012

Utrikesfödda akademiker med 0–2 års vistelsetid.

2006	2009	2012
Hälso- och sjukv.specialister (23 %)	Hälso- och sjukv.specialister (22 %)	Universitets- och högskolelärare (18 %)
Universitets- och högskolelärare (10 %)	Universitets- och högskolelärare (15 %)	Hälso- och sjukv.specialister (15 %)
Civilingenjörer, arkitekter m.fl. (7 %)	Civilingenjörer, arkitekter m.fl. (10 %)	Civilingenjörer, arkitekter m.fl. (9 %)
Företagsekonomer, marknadsförare och personaltjänstemän (6 %)	Företagsekonomer, marknadsförare och personaltjänstemän (7 %)	Dataspecialister (9 %)
Säljare, inköpare, mäklare (5 %)	Dataspecialister (6 %)	Företagsekonomer, marknadsförare och personaltjänstemän (6 %)

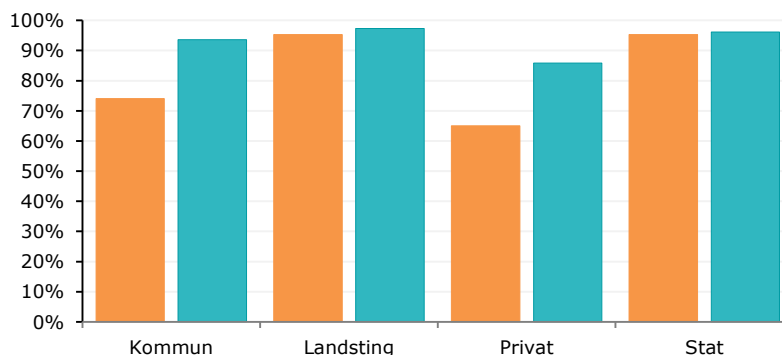
Källa: RAMS/SCB.

Sektor

Andelen sysselsatta in- och utrikesfödda akademiker med kvalificerat arbete eller ledningsposition skiljer sig åt mellan de olika arbetsmarknadssektorerna. Bland de utrikesfödda finns högst andel sysselsatta med sådant arbete i landstingen och staten (95 procent) och lägst andel i privat sektor (65 procent). För de inrikesfödda akademikerna är motsvarande andel högst i landstingen (97 procent) och lägst i privat sektor (86 procent).

Figur 27 Andel sysselsatta in- och utrikesfödda akademiker med kvalificerat arbete eller ledningsposition per sektor (16–74 år), 2012

Exklusive sysselsatta med okänd yrkesklassificering samt sysselsatta inom militärt arbete.

■ Utrikesfödda ■ Inrikesfödda

Källa: RAMS/SCB.

Utrikesfödda akademiker har i lägre utsträckning än inrikesfödda akademiker ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition i samtliga sektorer. I privat sektor är skillnaden störst med 21 procentenheter till de utrikesföddas nackdel, tätt följt av kommunal sektor med 20 procentenheters skillnad. I statlig sektor är skillnaden minst med 1 procentenhet till de utrikesföddas nackdel.

Svensk och utländsk bakgrund

Andelen sysselsatta som har ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition kan också jämföras mellan akademiker med svensk respektive utländsk bakgrund. Högst andel med kvalificerat arbete eller en ledningsposition har de inrikesfödda akademikerna med två inrikesfödda föräldrar. Därefter följer i turordning inrikesfödda med en inrikes- och en utrikesfödd förälder, inrikesfödda med två utrikesfödda föräldrar och de som själva är utrikesfödda.

Tabell 21 andel (%) sysselsatta akademiker med svensk eller utländsk bakgrund som har ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition (15–74 år), 2012

Exklusive sysselsatta med okänd yrkesklassificering samt sysselsatta inom militärt arbete.

Svensk/utländsk bakgrund	Ledningsposition	Kvalificerat arbete
Inrikesfödd med en inrikes- och en utrikesfödd förälder	9	80
Inrikesfödd med två inrikesfödda föräldrar	10	81
Inrikesfödd med två utrikesfödda föräldrar	7	79
Utrikesfödd	5	68
Totalt	9	79

Källa: RAMS/SCB.

De inrikesfödda akademikerna med två inrikesfödda föräldrar är sysselsatta i något lägre utsträckning än de inrikesfödda som har en eller två utrikesfödda föräldrar (se Figur 13). Av de personer som är sysselsatta är det dock en något högre andel som har ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition bland de inrikesfödda som har två inrikesfödda föräldrar jämfört med de inrikesfödda som har en eller två utrikesfödda föräldrar.

Sysselsatta med okvalificerat arbete

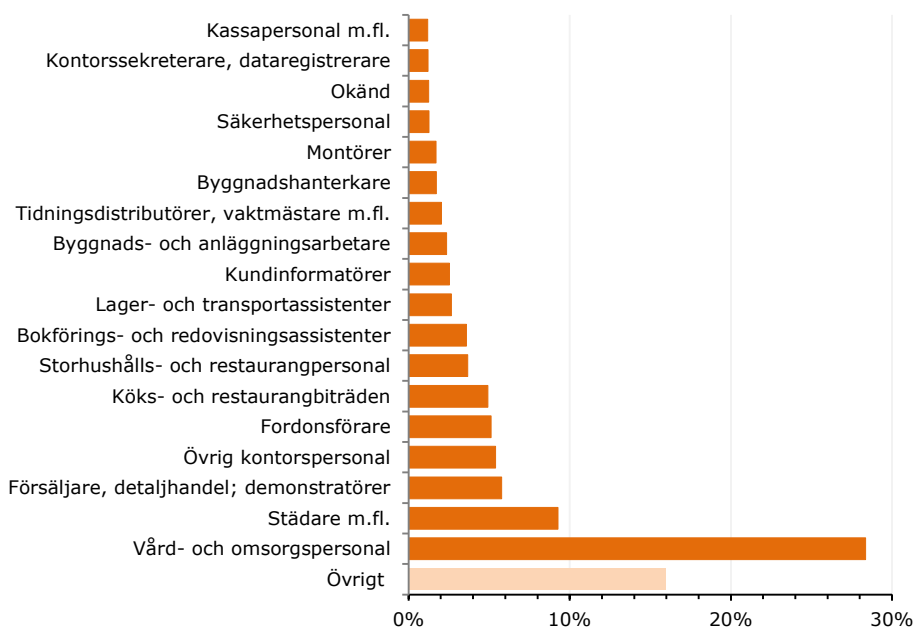
År 2012 finns det cirka 44 000 sysselsatta utrikesfödda akademiker som inte har ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition.¹² Det motsvarar 16 procent av alla utrikesfödda akademiker och 24 procent av alla sysselsatta

¹² Samtliga yrken som inte kräver teoretisk specialistkompetens, kortare högskoleutbildning eller motsvarande, eller utgör ett ledningsarbete. Yrken klassificerade som militärt arbete eller med okänd yrkeskod har exkluderats.

utrikesfödda akademiker.¹³ I Figur 28 anges de vanligaste yrkesgrupperna bland de utrikesfödda akademiker som har ett okvalificerat arbete. Yrkesgrupperna samlar mellan 1 och 28 procent av de utrikesfödda med okvalificerat arbete och utgörs av minst 500 personer. I gruppen Övrigt/okänt samlas resterande yrkesgrupper, som totalt utgör cirka 7 000 personer eller 16 procent av de sysselsatta utrikesfödda akademikerna som inte har ett kvalificerat arbete.

Figur 28 Yrkesgrupp för sysselsatta utrikesfödda akademiker med okvalificerat arbete (16–74 år), 2012

SSYK 3-siffernivå. Exklusive sysselsatta med okänd yrkesklassificering samt sysselsatta inom militärt arbete.

Källa: RAMS/SCB.

År 2012 finns det cirka 91 000 sysselsatta inrikesfödda akademiker som inte har ett kvalificerat arbete eller en ledningsposition.¹⁴ Det motsvarar 8 procent av alla inrikesfödda akademiker och 10 procent av alla sysselsatta inrikesfödda akademiker. De inrikesfödda akademikerna med okvalificerade arbeten fördelas i likhet med de utrikesfödda över många olika yrkesgrupper. I Figur 29 anges de vanligaste yrkesgrupperna bland

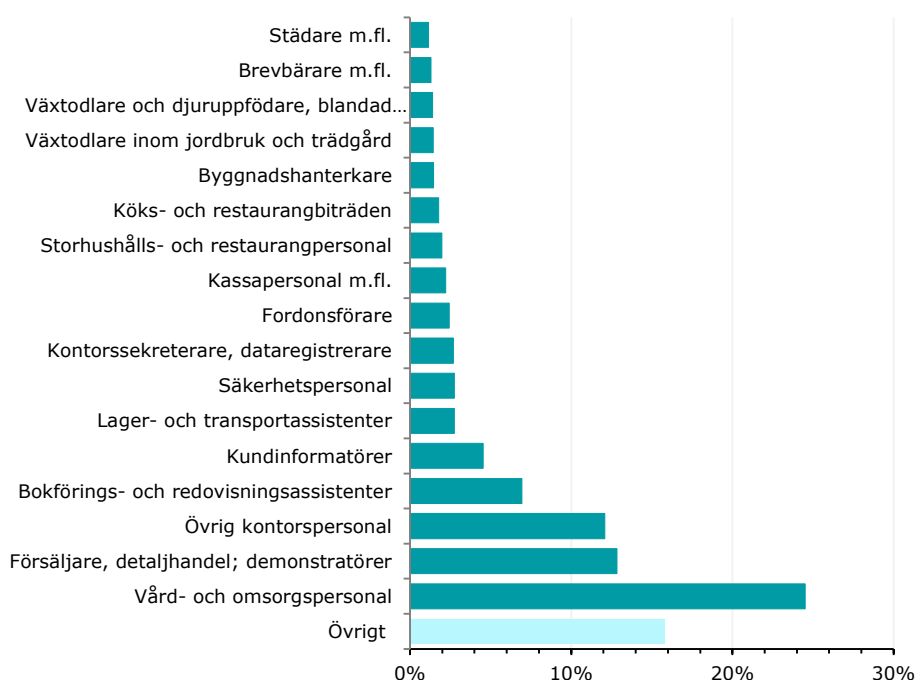
¹³ Det motsvarar 26 procent av de sysselsatta utrikesfödda akademikerna när de sysselsatta med okänd yrkesklassificering samt sysselsatta inom militärt arbete exkluderas.

¹⁴ Samtliga yrken som inte kräver teoretisk specialistkompetens, kortare högskoleutbildning eller motsvarande, eller utgör ett ledningsarbete. Yrken klassificerade som militärt arbete eller med okänd yrkeskod har exkluderats.

de inrikesfödda akademiker som har ett okvalificerat arbete. De samlar mellan 1 och 25 procent av hela gruppen och utgörs av minst 1 000 personer. I gruppen Övrigt/okänt samlas resterande yrkesgrupper, som totalt utgör cirka 14 000 personer eller 16 procent av de sysselsatta inrikesfödda akademikerna som har ett okvalificerat arbete.

Figur 29 Yrkesgrupp för sysselsatta inrikesfödda akademiker med okvalificerat arbete (16–74 år), 2012

SSYK 3-siffernivå. Exklusive sysselsatta med okänd yrkesklassificering samt sysselsatta inom militärt arbete.

Källa: RAMS/SCB.

Den största skillnaden mellan in- och utrikesfödda akademikers fördelning över olika yrkesgrupper gäller städare. Andelen av de utrikesfödda akademikerna med okvalificerat arbete som arbetar som städare är 8 procentenheter högre än motsvarande andel bland de inrikesfödda. De inrikesfödda akademikerna med okvalificerat arbete är framför allt överrepresenterade i yrkesgrupperna övrig kontorspersonal samt försäljare, detaljhandel, demonstratörer. Andelen som arbetar inom dessa yrkesgrupper är cirka 7 procentenheter högre bland de inrikesfödda akademikerna jämfört med de utrikesfödda.

De utrikesfödda akademikernas vanligaste yrkesgrupper skiljer sig till viss del åt mellan personer med olika vistelsetid. Andelen med okänd

yrkesgrupp minskar med vistelsetiden medan andelen som arbetar som vård- och omsorgspersonal ökar.

Tabell 22 De fem vanligaste yrkesgrupperna för sysselsatta utrikesfödda akademiker med okvalificerat arbete per vistelsetid, 2012
Exklusive sysselsatta med okänd yrkesklassificering samt sysselsatta inom militärt arbete.

0-2 år	3-4 år	5-9 år	10-14 år	15- år
Städare m.fl. (20 %)	Vård- och omsorgspersonal (21 %)	Vård- och omsorgspersonal (28 %)	Vård- och omsorgspersonal (35 %)	Vård- och omsorgspersonal (31 %)
Vård- och omsorgspersonal (16 %)	Städare m.fl. (16 %)	Städare m.fl. (12 %)	Städare m.fl. (7 %)	Försäljare, detaljhandel; demonstratörer (8 %)
Köks- och restaurangbiträden (9 %)	Köks- och restaurangbiträden (9 %)	Köks- och restaurangbiträde (6 %)	Fordonsförare (6 %)	Övrig kontorspersonal (7 %)
Storhushålls- och restaurangpersonal (7 %)	Tidn.distributörer, vaktmästare m.fl. (5 %)	Försäljare, detaljhandel; demonstratörer (5 %)	Försäljare, detaljhandel; demonstratörer (6 %)	Fordonsförare (7 %)
Byggnads- och anläggningsarbetare (5 %)	Storhushålls- och restaurangpersonal (5 %)	Fordonsförare (4 %)	Övrig kontorspersonal (5 %)	Bokförings- och redov.assistenter (5 %)

Källa: RAMS/SCB.

Om de jobbsökande akademikerna

I detta avsnitt beskrivs varför och hur de utrikesfödda akademikerna söker arbete, samt huruvida de skiljer sig åt jämfört med de inrikesfödda akademikerna i detta avseende. Syftet är bland annat att undersöka om de utrikesfödda akademikerna söker jobb av andra anledningar, exempelvis för att hitta ett arbete som bättre motsvarar utbildningen, än de inrikesfödda. En annan fråga som avsnittet belyser är huruvida de utrikesfödda akademikerna, mot bakgrund av att de har ett sämre arbetsmarknadsrelaterat nätverk än de inrikesfödda, i högre utsträckning använder Arbetsförmedlingen i sitt jobbsökande.

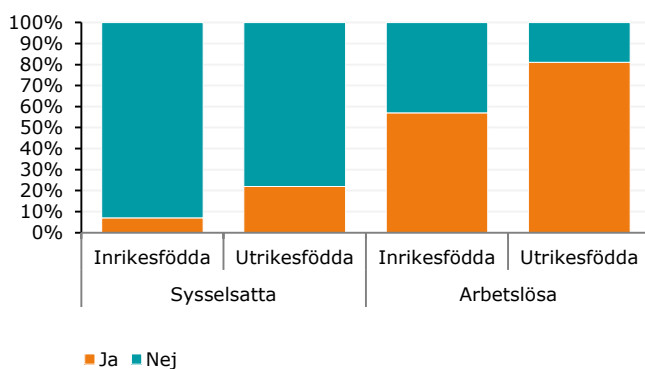
Sammanfattningsvis finns det skillnader mellan in- och utrikesfödda akademiker som söker jobb, gällande både varför de söker jobb och hur de går till väga. Det är exempelvis en högre andel av de jobbsökande utrikesfödda akademikerna som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen jämfört med de inrikesfödda, bland både sysselsatta och arbetslösa. Det

finns också skillnader mellan in- och utrikesfödda akademikers anledningar att söka nya jobb. Det är däremot inte en större andel utrikesfödda än inrikesfödda akademiker som i första hand söker jobb i syfte att hitta ett arbete som bättre motsvarar utbildningen.

Inskrivna vid Arbetsförmedlingen

Av de jobbsökande akademikerna är det en högre andel av de utrikesfödda som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen jämfört med de inrikesfödda. Detta gäller både bland jobbsökande akademiker som är sysselsatta och söker annat arbete och bland arbetslösa akademiker. Bland de sysselsatta akademikerna är andelen som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen 15 procentenheter högre bland de utrikesfödda än bland de inrikesfödda akademikerna. Andelen av de arbetslösa akademikerna som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen är 23 procentenheter högre bland de utrikesfödda jämfört med de inrikesfödda.

Figur 30 andel in- och utrikesfödda akademiker som är inskrivna vid arbetsförmedlingen (15–74 år), 2013

Källa: AKU/SCB. Bland de sysselsatta får endast de som söker annat arbete frågan.

Det är en högre andel av männen än av kvinnorna som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen bland både de inrikesfödda och de utrikesfödda akademiker som är arbetslösa. Motsvarande mönster finns bland de sysselsatta inrikesfödda akademikerna, medan det tvärtom är en lägre andel sysselsatta utrikesfödda män som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen jämfört med de sysselsatta utrikesfödda kvinnorna.

Sysselsatta som söker nytt jobb

Av de sysselsatta akademiker som söker nytt jobb utgör utrikesfödda cirka 23 procent och inrikesfödda 77 procent.¹⁵

Tabell 23 Antal sysselsatta in- och utrikesfödda akademiker som söker nytt jobb (15–74 år), 2013

Födelseregion	Kvinnor	Män	Totalt
Inrikesfödda	54 600	35 800	90 400
Utrikesfödda	13 700	12 900	26 600
Total	68 300	48 700	117 100

Källa: AKU/SCB.

Den största enskilda gruppen bland de sysselsatta akademikerna som söker nytt jobb är inrikesfödda kvinnor. De inrikesfödda kvinnorna utgör 47 procent av samtliga sysselsatta akademiker som söker nytt jobb.

Den främsta anledningen till att de sysselsatta utrikesfödda akademikerna söker nytt arbete är risk att förlora nuvarande arbete samt att de vill prova på något nytt. Motsvarande gäller för inrikesfödda akademiker, men med en större tyngdpunkt på att de vill prova något nytt. Fler utrikesfödda än inrikesfödda akademiker söker nytt jobb för att öka arbetstiden.

Tabell 24 Främsta anledningen till att söka annat arbete, andel (%) bland in- och utrikesfödda akademiker som söker nytt jobb (15–74 år), 2013

	Inrikesfödda			Utrikesfödda		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Vill öka arbetstiden	5	7	6	21	14	15
Vill minska arbetstiden	-	-	-	-	-	-
Risk att förlora nuvarande arbete	18	17	17	28	23	22
Nuvarande arbete ses som tillfälligt	-	-	2	-	-	-
Nuvarande arbete är för fysiskt/psykiskt krävande	3	-	2	-	-	-
Önskar högre lön	6	8	7	-	15	11
Önskar bättre arbetstider	4	-	3	-	-	-
Vill prova något nytt	28	37	31	31	21	22
Vill ha arbete som bättre motsvarar utbildningen	11	9	10	-	14	11
Andra skäl som har med arbetsförhållandena att göra	19	15	17	21	13	14
Vet ej/övrigt	6	6	6	-	-	6

Källa: AKU/SCB.

¹⁵ Detta kan jämföras med att de utrikesfödda akademikerna utgör 18 procent av samtliga sysselsatta akademiker, enligt AKU 2013.

En hög andel av de utrikesfödda kvinnorna söker nytt jobb då de vill öka arbetstiden jämfört med övriga grupper. Bland de utrikesfödda männen är det en hög andel jämfört med övriga grupper som söker nytt jobb då de önskar högre lön. Av de sysselsatta in- och utrikesfödda akademikerna som söker nytt jobb är det 10 respektive 11 procent som gör detta för att de vill ha ett arbete som bättre motsvarar utbildningen.

Bilaga 1. Om rapporten

Om statistiken

Saco har beställt specialbearbetningar av data från Statistiska centralbyrån (SCB) där in- och utrikesfödda akademiker särredovisas. I rapporten definieras akademiker som personer med en minst treårig eftergymnasial utbildning. Uppgifterna kommer från Arbetskraftsundersökningen (AKU) och Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS).

AKU

AKU är en urvalsundersökning bland personer folkbokförda i Sverige i åldrarna 15–74 år. Undersökningen bygger på enkätuppgifter som baseras på ett slumpmässigt urval av cirka 30 000 personer per månad som besvarar frågor om sin arbetsmarknadssituation. Befolkningen delas upp i grupperna ”i arbetskraften” och ”utanför arbetskraften”. Bland de som är utanför arbetskraften finns sjuka, pensionärer och heltidsstuderande (som varken är sysselsatta eller arbetslösa). De som ingår i arbetskraften delas upp i ”sysselsatta” och ”arbetslösa”.

För att räknas som sysselsatt enligt AKU ska individen arbeta minst en timme under AKU:s mätvecka. Den individ som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program där lön utgår (till exempel anställningsstöd) eller får stöd till start av egen näringsverksamhet räknas som sysselsatt. Sysselsättningsgraden anger hur stor andel av befolkningen som är sysselsatt. För att räknas som arbetslös ska individen vara arbetslös under AKU:s referensvecka och ha sökt arbete under de senaste fyra veckorna, samt kunna arbeta under referensveckan eller börja inom 14 dagar efter referensveckans slut. Även heltidsstuderande som uppfyller dessa villkor räknas som arbetslösa. Som arbetslös räknas även de individer som är utan arbete under referensveckan men har ett arbete som startar inom tre månader, förutsatt att de kan arbeta under referensveckan eller börja inom 14 dagar efter referensveckans slut. Arbetslösheten (den relativa arbetslösheten) anger hur stor andel av arbetskraften som är arbetslösa.

Uppgifterna från AKU om sysselsättning och arbetslöshet utgör Sveriges officiella mått. Utformningen av AKU regleras av ILO och EU.

RAMS

RAMS bygger på registerbaserade uppgifter för samtliga personer som är folkbokförda i Sverige. I det utdrag från RAMS som har beställts till denna rapport ingår personer i åldrarna 16–74 år. I RAMS ingår bland annat uppgifter om individernas utbildning, förvärvsarbete och näringsverksamhet. Uppgifterna i RAMS kommer från flera datakällor varav en viktig är Skatteverkets kontrolluppgifter och räkenskapsutdrag.

För att räknas som sysselsatt i RAMS behöver individen ha en inkomst över ett visst gränsvärde för utbetald kontant bruttolön. I RAMS finns inga uppgifter om arbetslöshet, utan bara uppgifter om huruvida individen räknas som sysselsatt eller inte.

Särskilt om arbetsmarknadsstatistik och utrikesfödda

Det finns för- och nackdelar med både AKU och RAMS när det gäller att skildra utrikesfödda akademikers arbetsmarknadssituation. Fördelar med AKU är bland annat att det är Sveriges officiella arbetsmarknadsstatistik, att den beskriver både sysselsättning och arbetslöshet, och att den inte har någon eftersläpning. En nackdel med AKU är att statistiken, på grund av att det är en urvalsundersökning, inte kan brytas ned i särskilt hög utsträckning för mer detaljerade analyser.

En fördel med RAMS är att statistiken är en totalundersökning och därmed möjliggör detaljerade analyser utifrån många olika variabler. RAMS innehåller uppgifter från många olika register om exempelvis födelseort, utbildningsinriktning och yrkesklassificering. Nackdelar med RAMS är dels att statistiken har en tidsmässig eftersläpning då den baseras på register, dels att den inte innehåller uppgifter om arbetslöshet.

I både AKU och RAMS är en felkälla att det finns personer som borde vara folkbokförda men inte är det (undertäckning) och motsatt att det finns personer som inte borde vara folkbokförda men är det (övertäckning). För statistik gällande utrikesfödda är framför allt övertäckning en felkälla, då personer som utvandrar inte alltid anmäler detta, och en stor andel av dessa personer antas bestå av utrikesfödda.

Övertäckningen påverkar AKU:s och RAMS:s sysselsättningsstatistik på olika sätt. Personer som har lämnat landet utan att anmäla detta kommer fortfarande att ingå i befolkningen, men då de inte har någon kontrolluppgift eller räkenskapsutdrag registreras de som icke sysselsatta enligt RAMS. Hela övertäckningen ingår därmed i gruppen ej sysselsatta i RAMS. Gränspendlare, som bor i Sverige men arbetar och får sin arbetsinkomst utbetald i ett annat land, kommer också att registreras som icke sysselsatta. I AKU kommer övertäckningen att räknas som bortfall och tillskrivas egenskaper som liknar de svarande. Om AKU uppskattar utrikesföddas sysselsättningsnivå till 65 procent innebär det troligtvis att 65 procent av övertäckningen skattats som sysselsatta.

I SCB:s skrift ”Övertäckningen i registret över totalbefolkningen” finns en djupdykning i detta ämne.¹⁶ SCB uppskattar att folkbokföringen innehåller ett betydande antal personer som inte längre bor i landet och att detta framför allt gäller utomnordiska personer.

¹⁶ SCB (2010), *Övertäckningen i registret över totalbefolkningen*.

Ett exempel på statistikställans betydelse är att AKU år 2012 uppskattar inrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad till 83,8 procent och utrikesfödda akademikers till 74,7 procent. Enligt RAMS är in- och utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad samma år 83,8 procent respektive 65,7 procent. För de inrikesfödda akademikerna är det alltså ingen skillnad i uppskattad sysselsättningsgrad mellan AKU och RAMS, medan det skiljer 9 procentenheter för de utrikesfödda akademikerna.

Skillnaden mellan AKU:s och RAMS:s skattningar av de utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad är olika stor för olika utbildningsinriktningar.

Tabell 25 utrikesfödda akademikers sysselsättningsgrad (%) per utbildningsinriktning och statistikälla, 2012

Utbildningsinriktning	AKU (2009/2013)	RAMS (2012)	Skillnad
Pedagogik och lärarutbildning	72,7	70,3	-2,4
Konst och media	58,3	57,2	-1,0
Humaniora	68,3	56,2	-12,1
Samhälls- och beteendevetenskap	76,2	64,4	-11,8
Journalistik och information	78,1	70,5	-7,5
Företagsekonomi, handel och administration	76,3	61,5	-14,7
Juridik och rättsvetenskap	77,2	61,5	-15,7
Biologi och miljövetenskap	78,4	61,6	-16,8
Fysik, kemi och geovetenskap	76,6	64,7	-11,9
Matematik och övrig naturvetenskap	74,2	59,3	-14,9
Data	87,4	74,0	-13,4
Teknik och teknisk industri	79,0	65,4	-13,6
Material och tillverkning		76,6	-
Samhällsbyggnad och byggnadsteknik	83,0	69,8	-13,1
Lantbruk, trädgård, skog och fiske	80,1	62,1	-17,9
Djursjukvård		81,4	-
Hälsa- och sjukvård	81,8	77,2	-4,5
Socialt arbete och omsorg	75,7	82,1	6,5
Totalt	75,7	65,7	-10,0

Källa: RAMS och AKU/SCB. Obs! Uppgifter från AKU och RAMS är inte från samma år. Mot bakgrund av att AKU är en urvalsundersökning används för AKU ett genomsnitt av sysselsättningsgraden för år 2009 och år 2013. För AKU gäller uppgifterna akademiker 15–74 år. För RAMS gäller uppgifterna år 2012 och akademiker 16–74 år.

Störst skillnad gäller utrikesfödda akademiker med utbildning inom lantbruk, trädgård, skog och fiske, där det skiljer 17,9 procentenheter mellan AKU och RAMS. Det bör samtidigt beaktas att endast cirka 3 300 utrikesfödda akademiker har denna utbildningsinriktning. Även bland de största utbildningsinriktningarna finns det dock stora skillnader. Exempelvis skiljer det 13,6 procentenheter i sysselsättningsgrad för utrikesfödda akademiker med utbildning i teknik och teknisk industri

mellan AKU och RAMS, och 14,7 procentenheter för de med utbildning inom företagsekonomi, handel och administration. Observera dock att uppgifterna från AKU är ett genomsnitt för åren 2009 och 2013 medan uppgifterna från RAMS är från 2012.

Uppgifter om grund för bosättning kan inte redovisas

I Sacos beställning av data från SCB ingick uppgifter om de utrikesfödda akademikers grund för bosättning. Dessa uppgifter syftade till att beskriva arbetsmarknadssituationen för utrikesfödda akademiker som kommit till Sverige av olika anledningar. Beställningen inkluderade en indelning av utrikesfödda akademikers grund för bosättning enligt följande: arbetsmarknadsrelaterad invandring, anhöriginvandring (anhörig till EU/EES-medborgare respektive anhörig till övriga), invandring på grund av skyddsbehov samt invandring på grund av studier. I dataleveransen visade det sig emellertid att 40 procent eller fler av de utrikesfödda akademikerna från samtliga födelseregioner inte räknades in i någon av de ovanstående kategorierna, utan istället hade okänd eller övrig grund för bosättning. Av de utomnordiskt födda akademikerna hade i genomsnitt 47 procent okänd eller övrig bosättningsgrund.¹⁷ Mot bakgrund av detta har variabeln inte använts i rapporten.

Det är samtidigt sedan tidigare känt att sysselsättningsgraden skiljer sig åt bland utrikesfödda med olika grund för bosättning. I rapporten *Arbetsmarknad och integration från Saco och Svenskt Näringsliv* framgår det exempelvis att sysselsättningsgraden är högst bland personer som invandrat med arbete som grund för bosättning och lägst bland personer som har skyddsbehov eller familjeband som grund för bosättning.¹⁸ Rapporten visar också att det finns en samvariation mellan födelseregion och anledningen till att personer invandrar till Sverige. Från Afrika och Asien har merparten av invandrarna kommit som flyktingar eller anhöriginvandrare, medan störst andel av invandringen från EU:s medlemsländer utgörs av arbetskraftsinvandrare. Trots att uppgifter om grund för bosättning inte ingår i rapporten är det därför viktigt att ta hänsyn till i detta i tolkningen av statistiken, framför allt vid jämförelse över tid och mellan olika födelseregioner.

¹⁷ Nordiska medborgare behöver inte uppehållsrätt eller uppehållstillstånd för att invandra till Sverige, därmed registreras inte deras grund för bosättning.

¹⁸ Saco och Svenskt näringsliv (2010), *Arbetsmarknad och integration*.

Saco, Sveriges akademikers centralorganisation, är den samlande organisationen för Sveriges akademiker. Vi är en partipolitiskt obunden facklig centralorganisation. Sacos 22 självständiga förbund företräder yrkes- och examensgrupper från hela arbetsmarknaden, inklusive egenföretagare. Något som förenar våra medlemsförbund är akademisk utbildning, kunskap, kompetens och yrkes stolthet. Totalt är 650 000 akademiker medlemmar. Som företrädare för Sveriges akademiker är det självklart för Saco att ständigt påverka kunskapsnivån i Sverige. Utbildning och forskning som ger kunskap är en investering för såväl samhället som individen och är en av de viktigaste faktorerna för tillväxt och utveckling av ett samhälle.

